NUMMER 38 DONDERDAG 19 SEPTEMBER 1929 29ste JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Eva Ment,

Echtgenoote van Jan Pietersz. Coen,

door

V. I. VAN DE WALL. [1]

Ofschoon de persoonlijkheid zoowel als het karakter van de echtgenoote van Jan Pietersz. Coen, door de Historie weinig zijn belicht geworden, zoo willen wij toch trachten de figuur dezer Compagnies vrouwe, die in onze reeks niet ontbreken mag, naar voren te brengen.

Meer nog dan de andere vrouwen der Compagnie heeft zij het volste recht op onze belangstelling, want ieder, die over den levensloop van Coen gelezen heeft, zal gaarne willen vernemen van de levensgezellin van den grooten man.

Zij toch, heeft de zorgen en beproevingen gedurende de laatste jaren van zijn leven met hem gedeeld en het voorrecht gehad, de duurzame vestiging van Batavia, het doel dat hij zich voor oogen had gesteld met hem te mogen beleven. De vreugdes levens waren in dit huwelijk haar deel niet, want Coen heeft weinig genoegen in zijn moeilijk bestaan gekend. De taak, die hij op zich genomen had en op grootsche wijze heeft volbracht, liet hem geen tijd tot ontspanning als anderszins. Zijn ijzeren wil, zijn geestkracht en zijn plichtsbesef, zijn open oog voor de belangen der Maatschappij, stempelden hem tot den ijverigsten dienaar, dien de Compagnie ooit gehad heeft.

Als jonge, levenslustige vrouw had zij voorzeker geen benijdenswaardig bestaan naast den veel ouderen, ernstigen echtgenoot, wiens geest vervuld was van het grootsche ideaal der vestiging van ons gezag; wiens drukkende zorgen en bekommeringen van allerlei aard, als koopman en als bestuurder, weinig huiselijk leven overlieten.

Yefge Ment was geboren in December 1605 en gedoopt in de Oude Kerk te Amsterdam op den 1sten Januari van het daarop volgende jaar, als dochter van Claes Ment Cornelisz. en Sophia Benningh. Claes was de zoon van den bontwerker Cornelis Jansz. en werkzaam in de bierbrouwerij van den Witten Arend, gelegen in de N.Z. Houttuinen. Van moederszijde was zij verwant aan het dappere geslacht der Hasselaers, die niet alleen in de Republiek, maar ook in Indië hooge betrekkingen hebben bekleed. Een zuster van Sophia, Margriet Benningh, was n.l. gehuwd met Pieter Dirckz. Hasselaer, Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie, Regent en Schepen der Stad Amsterdam, eigenaar van de bierbrouwerij, waarbij Eva's vader werkzaam was. Hij was een der voornaamste kooplieden van Amsterdam en stond bekend om zijn moedig gedrag gedurende het beleg van zijn geboortestad Haarlem door de Spanjaarden. Nog meer vermaard in Holland's geschiedenis als spreekwoordelijk geworden toonbeeld van vrouwelijken durf was Kenau Simonsdr. Hasselaer, de vrouw van Nanning Gebrantsz. Borst, die aan het hoofd van driehonderd vrouwen, de benarde stad mede heldhaftig verdedigd heeft. Een Dirck

Eva Ment, echtgenoote van Jan Pietersz. Coen.
(Bij de herdenking van Coen's sterfdag 20/21 September 1629).

Simonz. Hasselaer werd door den Raad van Beroerten om het geloof verbannen, en stierf in den slag bij Jemmingen. Zoo zouden er nog meer voorbeelden te noemen zijn van leden dezer uitgebreide familie, die hun leven veil hadden voor vaderland en geloof.

Even dapper als de Hasselaers, even vroom en godsdienstig waren de Benninghs en de Janzens. Een Jacob Jansz, was dweepziek ijveraar der Hervorming en nam een werkzaam deel aan den Beeldenstorm in 1566. Van een Jan Benningh wordt vermeld, dat hij naar het Heilige Land toog ter bedevaart; een Cornelis Benningh verwondde zich in een vlaag van waanzin den dag voor Hemelvaartsdag en stierf aan de gevolgen.

Yefge, of zooals wij zouden zeggen Eefje, was dus een afstammelinge van deze geslachten, waarin onverschrokkenheid en godsdienstzin in zoo ruime mate vertegenwoordigd waren. Het was dan ook geen wonder, dat de Gouverneur-Generaal Coen tijdens zijn verblijf in Holland op deze jongedochter van 19 jaren zijn aandacht vestigde.

Wij kunnen ons eenigszins een denkbeeld vormen van hare persoonlijkheid, omdat haar geschilderd portret, toegeschreven aan J. Wabe, zich in het West-Friesche Museum te Hoorn bevindt.

Het stelt Eefje voor, in de statige dracht der Hollandsche vrouwen van aanzien uit de zeventiende eeuw.

Het hoofdtooisel van prachtig kantwerk met de juweelen bagge, de groote platte kraag van Kamerijksch doek met de geplooide manchetten, geven een deftig cachet aan het pronkgewaad van satijn en damast. Parelsnoeren aan hals en armen, enkele kostelijke ringen en een fraaie Spaansche waaier van kostbare vederen voltooien dit toilet.

Coen's bruid ziet er niet uit als een jongedochter van negentien jaren. Hoewel zelfbewust en fier van uiterlijk, zoo lijkt zij toch nuchter van wezen, slechts minzaam, als zij zich daartoe zet en niet gemakkelijk van karakter.

Coen woonde destijds in de Warmoesstraat en was sedert twee jaren uit Indië terug. Nadat hij eerst werkzaam was op het kantoor van Justus Pescatore, een Vlaamsch koopman te Rome, vertrok hij als Onderkoopman met het schip Nieuw-Hoorn naar den Oost. Vier jaren later keerde hij naar het vaderland terug, doch vertrok na een kortsstondig verblijf aldaar voor de tweede maal naar Indië, thans als Opperkoopman.

Spoedig daarna werd hij benoemd tot Boekhouder-Generaal en daarna tot Directeur-Generaal van alle kantoren in Indië, tevens Raad-ordinair.

Door zijn uitstekend beleid wist hij al spoedig de aandacht zijner superieuren tot zich te trekken. De eerste Gouverneur-Generaal Pieter Both getuigde van hem, dat hij was „een eerlijk en godvreezend jongman, zeer modest van leven, zedig en van goedig aert, geen dronkaert, niet hoovaerdig, zeer bekwaam in den Raad in het stuk van koopmanschap en het boekhouden zich wel verstaande.” Dr. Laurens Reael, de derde Gouverneur-Generaal, die in menig opzicht dikwijls met Coen van zienswijze verschilde, beval hem desniettemin als zijn opvolger bij de Heeren Zeventien aan. Het gevolg van deze gunstige aanbevelingen bleef niet uit: op den 25sten October 1617 werd Coen tot Gouverneur-Generaal benoemd.

Na een vierjarig bewind verzocht hij aan de Heeren Bewindhebbers naar Holland te mogen terugkeeren. Zijn krijgsverrichtingen waren met goeden uitslag bekroond, Japara was getuchtigd, Jakatra ingenomen en vernietigd. Een nieuwe stad ging verrijzen, een college van schepenen opgericht, wapen en zegel der nieuwe vestiging vastgesteld, die den naam van Batavia had ontvangen. Hoe graag Coen haar ook naar zijn geboorteplaats Nieuw-Hoorn had willen noemen, de Heeren Zeventien beslisten anders en hij moest toegeven. Hij had verder het stadsbestuur geregeld, verordeningen en plakaten in het belang der openbare zeden uitgevaardigd.

Na nog de Banda-eilanden tot onderwerping te hebben gebracht, vertrok hij als Admiraal der retourvloot in 1623 naar het vaderland, waar hij met veel eerbewijzen werd ontvangen. De Heeren Ze-

[1] Uit: „Vrouwen uit den Compagnies-tijd” (Weltevreden-Amersfoort, Visser en Co., 1923). Herzien door den schrijver.

ventien, anders karig waar het belooningen harer dienaren betrof, overlaadden hem met geldgeschenken tot een totale waarde van wel 1000.000 gulden, vereerden hem een gouden keten met medaille en een degen, gaven hem de ondubbelzinnigste blijken van hoogachting. Na een afwezigheid van elf jaren was hij dan weder in het vaderland teruggekeerd en werd er Bewindhebber der Oost-Indische Compagnie voor de Kamer Hoorn.

Het daarop volgend jaar polsten de Heeren Zeventien hem voor een tweede Generalaat. Hoewel hij niet dadelijk toestemde, zoo betoonde hij zich niet onwillig op een dergelijk voorstel in te gaan. Verschillende gebeurtenissen hebben zijn vertrek naar Indië echter vertraagd.

De Engelsche regeering, die in Coen haar erfvijand zag, protesteerde heftig tegen zijn benoeming en werkte het vertrek van Coen naar Indië op alle manieren tegen. Daarbij kwam nog, dat hij den geheelen winter van het jaar 1624 had gesukkeld, waardoor zijn huwelijk moest worden uitgesteld. Toch was niet alleen de gedachte aan de eenzame en moeilijke dagen, welke hem in gindsche streken weder zouden wachten, een van de redenen waarop hij Eva vroeg zijn lot met hem te deelen. Een goed voorbeeld aan den bandeloozen troep in Indië te geven, was mede een geheime drijfveer. Ook de Heeren Zeventien gaven daarvan in de volgende woorden uiting in een brief aan den Gouverneur-Generaal De Carpentier en Raden: „...en opdat Sijne E. (d.i. Coen) een goet exempel en encouragement soude geven aen vele andere eerlijcke luyden hier te lande alsmede aen de voornaemste officieren in Indiën, zoo heeft hij hem begeven tot den houwelijcken staet, om met zijne huysvrouwe derwaerts sich te transporteren."

Eva, kloeke vrouw die zij was, zag tegen een verblijf in Indië niet op; daarbij achtte zij Coen, die van een vlekkeloozen levenswandel was en een schitterenden dienststaat toonen kon, zeer hoog.

Op den 8sten April van het jaar 1625 trad Jan Pietersz. Coen te Amsterdam in den echt met Eva Ment. Het jonge paar, dat in de Warmoesstraat gevestigd bleef, kon voorloopig nog niet naar Indië vertrekken door intrigues van de zijde der Engelschen, die de Staten lieten weten, dat het vertrek van Coen hoogst onaangename gevolgen voor de Republiek na zich zou slepen.

De Staten-Generaal, schijnbaar beducht voor deze bedreiging, lieten Coen officieel verbieden zijn bestemming te volgen, doch in het geheim werd hem te verstaan gegeven, dat een spoedig vertrek van Coen naar Indië, waar hij zoo dringend noodig was, hun niet onwelgevallig zou zijn. Na alle moeilijkheden overwonnen te hebben, vertrok hij in Maart 1627 onder een aangenomen naam, z.g. buiten medeweten der Staten, met het schip de Galjas naar den Oost. Het vertrek was zoo geheim gehouden, dat zelfs de schipper niet eens wist welke hooge personages hij aan boord had. Dit gaf tot komische situaties aanleiding, vooral toen hij zich na eenigen tijd bekend maakte en het commando overnam tot niet geringen schrik van den schipper, die zich onheusch tegenover den gewaanden schepeling had gedragen.

Na een tamelijk voorspoedige reis kwam Coen in Indië aan en nam den 30sten September 1627 het bewind van den aftredenden landvoogd Pieter de Carpentier over, die eenige maanden later naar Holland terugkeerde.

Eva gewende zich al spoedig aan hare nieuwe woonplaats, hoe vreemd haar alles in den aanvang ook moet geweest zijn. Het kasteel, alsmede de pas gestichte stad Batavia waren de eenige plaatsen, waar zij zich vrijelijk kon bewegen. Zonder gewapend geleide was het niet wenschelijk, zich buiten de stadsmuren te begeven; zij verbleef daarom het grootste gedeelte van den dag in de vrouwenvertrekken van het kasteel, welke zoo geriefelijk mogelijk gemeubeld waren. Aan Coen zal zij weinig hebben gehad; zijn allesomvattende taak liet hem weinig tijd over. Beiden waren zeer vroom en kerksch en vergaten ook hier hun godsdienstplichten niet, plichten die hen nader tot het geliefde vaderland brachten. Eefje zal haar nieuwe omgeving wel niet prettig hebben gevonden. De omgang met de heterogene elementen der kleine maatschappij zal haar moeite hebben gekost en Coen zal daarover het noodige wel hebben gehoord.

Hoe werkzaam hij ook was, toch begreep hij dat een jonge vrouw niet altijd alleen aan haar lot kon worden overgelaten, mijmerende over alles wat zij had moeten achterlaten, vol heimwee naar 't ouderlijk huis. Hij gaf haar daarom tot gezelschap eenige jonge vrouwen van goeden huize, w.o. het dochtertje van zijn vriend Jacques Specx, de bekende Sara Specx. Een zuster van Eva was haar naar Indië gevolgd. Deze huwde later met den Raad-ordinair Dr. Pieter Vlacq. Het kleine huisgezin van Coen was inderdaad een voorbeeld van ingetogenheid en godsdienstzin. Een ongelukkig voorval echter, dat in de onmiddellijke nabijheid van de jonge vrouw plaats greep, wierp een schaduw op het fatsoen van deze eenvoudige huishouding, welke Coen zoo hoog hield.

Sara Specx toch, ontsnapte aan het toezicht van mevrouw Coen en onderhield ongeoorloofde betrekkingen met een jonkman genaamd Cortenhoeff, die haar verleidde.

Ten Coen hiervan bericht kreeg, was hij zijn toorn niet meester. Een zeer streng vonnis werd geveld, waardoor de kleine Compagniesmaatschappij in hevige beroering geraakte. Wij gelooven niet, dat de zondares in de oogen van Eefje genade heeft kunnen vinden. Daarvoor was zij te puriteinsch opgevoed in de Calvinistische beginselen van het Hervormde geloof. Zoo zij al pogingen had aangewend om verzachting van het vonnis te verkrijgen, zoo zoude zij toch hierin niet zijn geslaagd. Coen, met zijn vastheid van karakter, met zijn ijzersterken wil, daarin nog gesteund door zijn geloof dat bergen verzetten kon, was er de man niet naar om zich te laten beïnvloeden, zelfs niet door zijn eigen vrouw hoezeer hij haar ook liefhad.

Een groot bewijs van persoonlijken moed gaf Eva, toen Batavia ten tweeden male belegerd werd door de Mataramsche troepen. Ondanks alle vertoogen, dat de vrouwen veiligheidshalve het kasteel moesten verlaten, bleef zij in het bedreigde bolwerk en weigerde voor den vijand te vluchten.

Zij gedroeg zich even heldhaftig als Coen, die hoezeer ook verzwakt door een sleepende kwaal, toch nog met inspanning van alle krachten de verdediging leidde en den vijand tot een smadelijken aftocht dwong. Hij had echter reeds te veel van zijn door het tropisch klimaat afgemat gestel gevergd, en deze laatste krachtsinspanning putte hem geheel uit.

Het waren moeilijke dagen voor Coen en de zijnen. Hij zelf lag op het ziekbed; zijn jonge vrouw verwachtte de geboorte van haar eersteling. Sinds geruimen tijd lijdende aan een soort buikziekte, hadden de gebeurtenissen van den laatsten tijd zijn kwaal nog verergerd. Op den dag van zijn sterven zat hij nog aan de gemeenschappelijke tafel, zoo-zeer wist zich de doodzieke man te beheerschen.

Aan den avond van dienzelfden dag overviel hem plotseling een hevigen aanval van deze ziekte, vermoedelijk de cholera. De bekwame geneesheer Dr. Bontius kon hem niet in het leven behouden.

Eva, die hem pas drie dagen te voren een dochtertje had geschonken, de inmiddels ontboden Raden van Indië Vlacq, Van Diemen en Raemburgh benevens de predikant Heurnius omringden zijn sterfbed.

Jan Pietersz. Coen overleed in den nacht van 20 op 21 September van het jaar 1629, na een smartelijk lijden. Den daaropvolgenden dag werd het lijk met groote plechtigheid begraven in het Stadhuis dat als kerk dienst deed, wijl deze bij de vorige belegering was afgebrand.

De Compagnie verloor in hem een harer beste en trouwste dienaren.

Zijn dochtertje werd 23 September d.a.v. ten doop gehouden. Het ontving den naam van Johanna. Getuigen bij de doopplechtigheid, welke vanwege den rouw wel in alle stilte zal hebben plaats gevonden, waren de Raden Pieter Vlacq, Anthonio van Diemen, Crijn Jacobsz. Raemburgh, benevens Elizabeth Vlacq en Maria de Meester.

Reeds dadelijk na den dood van Coen moet bij Eefje het plan zijn gerijpt, naar het vaderland terug te keeren. Thans was er niets meer dat haar aan de kleine Compagniesmaatschappij, welke nooit haar sympathie had gehad, bond. Hoe eer, hoe liever wilde zij vertrekken uit dit oord der verschrikking, weg van deze menschen wier levensopvatting zoo verschilde van de hare. Op den 15en December gaven Gouverneur-Generaal en Raden bij Generale missive dan ook hiervan kennis, „Mevrouw Coene gaat met haer dochterken met deze schepen over", zoo meldde zij haar vertrek aan de Bewindhebbers.

Dit kind kwam aan boord, of kort na haar komst in patria, te overlijden.

Door den dood van haar dochtertje was elke band, welke haar nog bond aan Coen en zijn Oost-Indië verbroken. Toen Eefje dan ook in den zomer van 1630 met het schip Hollandia in Nederland aankwam, was het alsof tegelijk met den eersten stap, dien zij aan wal zette, alle herinneringen aan haar driejarig verblijf in de tropen in het niet verzonken. De 24-jarige weduwe, die man en kind zoo spoedig na elkander had verloren, kreeg als erfdeel de som van *f* 7200. Het kapitaal van Coen, dat in de boeken der Compagnie in de Kamer Amsterdam was ingeschreven, bedroeg echter *f* 13.200. Het restant hiervan had Coen bestemd voor zijn zwager Pieter Bruynse, die met zuster Aeffge was gehuwd geweest en zes minderjarige kinderen had nagelaten.

Daar beiden overleden waren, werd aan de voogden dezer kinderen deze erfenis ter hand gesteld. Zoo had Coen dus zijn klein kapitaaltje, klein in vergelijking met de ontzaggelijke fortuinen, welke al van zijn opvolgers in het Generalaat zouden nalaten, onder zijn vrouw en zijn zuster verdeeld.

Eefje zou geen weduwe blijven. Zij heeft later vermoedelijk te Amsterdam den koopman Marinus Louysz leeren kennen, een Middelburger van geboorte, wien zij hart en hand schonk. In 1632, dus drie jaren na den dood van Coen, trad zij voor de tweede maal in het huwelijk. Louysz werd daarna Bewindhebber der W.-I. Compagnie.

Uit Eefjes tweede huwelijk werd een zoon geboren, Michiel Louysz, dien den volwassen leeftijd bereikte en koopman te Amsterdam werd. Bij geschillen, welke later rezen over Coen's erfenis, trad hij als haar eenige descendent in rechten op.

In 1646 trad zij ten derden male in het huwelijk en wel met Mr. Isaac Buys, Licentiaat in de Rechten en Advocaat op den Singel te Amsterdam.

Op drie-en-vijftig jarigen leeftijd, dus bijna dertig jaren na het overlijden van Coen, overleed Eva Ment, die eens zijn naam gedragen had. Hoe kort zij dezen ook heeft mogen voeren, toch is en blijft zij in de eerste plaats, ondanks de later gesloten huwelijken en haar kortstondig verblijf in Indië, voor ons de echtgenoote van Jan Pietersz. Coen, den stichter van Batavia, den grondvester van ons Koloniaal Gezag en is haar levensloop als zoodanig voor de geschiedenis der Indische gewesten van belang.

Het „politiek testament" van Soen Jat-Sen,

door

H. A. RITTER.

De ziel van het moderne China. De drie volksbeginselen van Soen Jat-Sen. Beknopt vertaald door Thos. T. H. Ferguson. — P. N. van Kampen & Zoon, Amsterdam.

I.

Met ongewone pracht en praal werd in den zomer van dit jaar, in een grootsch Mausoleum, bijgezet het stoffelijk overschot van den, in 1925 overleden, Chineeschen Staatsman *Soen Jat-Sen,* wien ook in China, zeldzame veneratie werd bewezen als een erkenning van de beteekenis zijner gedachten over *het heden* en *de toekomst* van China.

Soen is de revolutionair geweest, door wiens toedoen — in hoofdzaak — het oude keizerschap werd omver geworpen en vervangen door de Republiek. Hij werd daarvan de eerste President, maar moest spoedig plaats maken voor *Juan Sje-Kai.* Soen zelf ging zich aan de verbreiding van de democratische gedachte onder het volk wijden. In de practische Staatkunde was hij uitgeschakeld. Hij bekleedde alleen nog maar „hooge titulaire ambten".

Spoedig kwam hij tegen zijn opvolger, „die hoe langer hoe meer den reactionairen kant uitging", in verzet. Hij vestigde een plaatselijke regeering te Kanton, die zich weldra onafhankelijk van Peking verklaarde.

Omstreeks 1920 — meenen wij — wendde Soen zich openlijk tot Sovjet-Rusland om hulp en verkreeg, gesteund door economische en militaire bolsjewiken, spoedig overwicht, „groot overwicht" in Zuid-China. In 1924 hield hij 16 lezingen over zijn *drie beginselen.*

Ferguson heeft ze *verkort* weergegeven. Zij vormen, na *Soen's* dood in 1925, wat men zou kunnen noemen: zijn *politiek testament.*

* * *

De kennis daarvan is in het Westen nog slechts weinig bekend. Toch is bekendheid daarvan noodig, als het waar is, wat Ferguson beweert, dat Soen's leer „het Westen als uitgangspunt gebruikt om het geheele Oosten wakker te schudden."

Ook is het noodig om iets te begrijpen van hetgeen in China plaats heeft — en *zal kunnen plaats hebben eenmaal* — wanneer men in aanmerking neemt dat dit *politiek testament* = de drie volksbeginselen (de San Min Tsu-I), volgens Ferguson's mededeelingen thans de „Alpha en de Omega" is van het nationalisme in China.

Woordelijk zegt hij:

„Op elke school, van de primaire tot de universiteit, wordt (die) leer onderwezen. Alle examens hebben haar als hoofdvak. Geen enkele ambtenaar, laag of hoog, zou er aan denken om zijn ambt te aanvaarden zonder de leer der San Min als zijn credo uit te spreken. Haar openlijk te verloochenen zou gelijk staan met verraad aan land en volk. Alle gedragingen van de regeering tegenover het buitenland worden scherp getoetst aan hare voorschriften. Geen belangrijke officieele functie kan plaats vinden zonder buigingen voor het portret van Soen-Jat-Sen, het lezen van diens uitersten wil en herhaalde toespelingen op de San Min, ja zelfs de buitenlanders vinden zich menigmaal genoodzaakt om de cult bij te wonen en voelen dan dat het hun slechts noode — als menschen, die niet beter weten — vergeven wordt, dat zij daarbij geen bijzondere uitingen van enthousiasme kunnen geven."

Te verwonderen is dat niet, als men — bij Ferguson — leest dat het volksgemoed in de leer der drie volksbeginselen de formule ziet „om de lang verbeide verlossing uit de ellende te brengen."

En ten tweede dat die leer voorstaat en heeft geschapen een gemeenschappelijk nationaliteitsbesef. Wat „in de laatste dertig eeuwen geen oorlog, geen „onderdrukking, ja zelfs de glorierijke periode van „een half milliard zielen met één schrijftaal onder „één keizer (niet) heeft kunnen bewerken: het „civus romanus sum" voor China — dat schijnt nu „dit werk van Soen-Jat-Sen te hebben gewrocht."

Als dat inderdaad zoo is, dan loont het de moeite te trachten, zij het dan ook *in een enkelen omtrek,* een schets te geven van wat Soen, de Chineesche Patriot, gemeend heeft aan zijn volk te moeten zeggen.

II.

De *Drie Volksbeginselen* van Soen zijn, hoe vreemd het ons ook moge toeschijnen, een pleidooi voor *nationalisme, communisme* en een *volmaakt regeeringsstelsel.* In de ontwikkeling van het *eerste Volksbeginsel: de Volkssamenhang* wordt zeer sterk de nadruk gelegd op de noodzakelijkheid van het aankweeken van

nationaliteitsgevoel.

De uitvoerige beschouwingen daarover gaan vergezeld door uitwijdingen over wat China vroeger was en hoe het door de overmacht van het Westen is achteruitgegaan. Ondanks het feit, dat China alleen in materieële-, geenszins in geestelijke beschaving de mindere is van het Westen.

De beteekenis van Soen's uiteenzettingen culmineert in dat gedeelte, waarin hij het nationalisme voor China het eenige redmiddel noemt. Een redmiddel tegen de drie gevaren, die China bedreigen.

1. *Politieke onderdrukking.* Hij noemt Japan, de Vereenigde Staten, Engeland en Frankrijk als geduchte, door China te vreezen tegenstanders. China is alleen nog staande gebleven wegens den broodnijd dezer mogendheden.

Daarom maken zij gebruik van de diplomatie om hun doel te bereiken. De bijeenkomst te Washington was — zegt hij — niets dan een onderhandeling, waarbij het ging om de internationale controle over China. Een pennestreek kan over China's lot beslissen.

2. *Economische onderdrukking.* Hij heeft daar eigenlijk een afzonderlijk „hoofdstuk" over, waarin hij beweert, dat China feitelijk *een kolonie van de mogendheden is geworden.*

Een kolonie die door *het douanetoezicht, de een-*

zijdige verdragen en het *verlies van macht over eigen tarieven*, door de winst van *de vreemde banken*, door *de noodzakelijkheid* van *vreemde handelsvloot* gebruik te moeten maken voor goederenvervoer, door *belasting-, huur-* en *koopprijzen* van *onroerend goed* in de diverse *pachtgebieden* en *concessies*; door de vele handels- en andere voorrechten aan de buitenlanders afgestaan, [1]) door speculaties, *jaarlijks* 1200 millioen dollars aan het buitenland verliest.

3. *Het bevolkingsgevaar.* De bevolking van China is achteruitgegaan. Van 400 millioen tot 390 millioen. Daar staat tegenover dat in Amerika, Europa (Frankrijk uitgezonderd) en Japan de bevolking zeer sterk vooruitgaat en daardoor een voortdurende bedreiging wordt.

Wil China dus zijn plaats onder de voken als zelfstandig en onafhankelijk — zooals het in vroegere eeuwen was — weder veroveren, dan moet gestreefd worden naar een sterken nationalen samenhang.

* * *

In de beschouwingen over het *tweede volksbeginsel*: *Volkssouvereiniteit*, wordt een poging gedaan het best-mogelijke regeeringsstelsel te ontwerpen met vermijding van de fouten, die der Westersche democratie aankleven. Daarin ligt het zwaartepunt van hetgeen Soen heeft gezegd. De volkeren van het Westen — zoo zegt deze Chineesche regeeringspoliticus — hebben hun democratie, „die 150 jaren geleden werd geboren", zonder behoorlijke voorstudie laten ontstaan.

„In het huidige mechanisme van de democrati-„sche regeering heeft het volk slechts de macht „om te verkiezen."

Wil daarin verbetering gebracht worden, dan moet er wat het regeeren betreft, onderscheid gemaakt worden tusschen *macht en kunde*.

Er moet scheiding gemaakt worden tusschen de souvereine *macht* van het volk en de op *kunde* gegronde macht van de regeering. Daarvoor ontwerpt hij een regeeringsvorm en steekt daarbij zijn licht op bij Zwitserland, „waar iets bestaat, dat andere „landen nog niet hebben ingevoerd." Hij bedoelt daarmede het „referenduum". De machten die het volk, naar zijn meening, moet kunnen uitoefenen, zijn die van *verkiezing, terugroeping*, het *voorstellen van wetten* en het *referendum*. „Zoo verkrijgen „wij een directe, compleete en effectieve democra-„tie, terwijl het kiesrecht zonder meer slechts een „zeer onvolkomen, kreupel systeem in het aanzijn „roept."

De Regeering moet, daartegenover, samengesteld zijn uit *vijf machten*: *Wetgevend, Uitvoerend, Rechtsprekend, Examineerend* en *Censureerend*. Er zijn eenige Staten van Amerika, waarin, evenals in Zwitserland, aan die eischen voldaan is.

Hoe Soen zich die machine in werking voorstelt, komen wij niet te weten. Overigens is het hoofdstuk daarover zeer lezenswaard en wij zouden gaarne daaruit meer citeeren, maar verwijzen den lezer naar de brochure zelf. Uitteraard moeten wij ons zeer bekorten.

* * *

Het derde Volksbeginsel: *Volksbestaan* staat op *communistischen* grondslag. Al is het dan geen communisme in Westerschen zin, gelijk hij zegt. Zijn volksbestaan-principe staat hooger, ofschoon het verschil meer ligt in de wijze van toepassing dan in de grondgedachte.

Marx's socialisme kan Soen niet gebruiken en evenmin het communisme dat in Rusland is toegepast. China eischt een eigen oplossing der sociale *kwesties* mogen wij wel zeggen.

De feiten voor China zijn, dat er feitelijk geen groote rijkdom bestaat. „De welstands-grondtoon „van China is armoede; er zijn niet die groote ver-„schillen tusschen arm en rijk, — alleen tusschen „vrij arm en zeer arm." Het komt er nu op aan „die „uiterste armoede te lenigen."

Daartoe moet in de eerste plaats het grondbedrijf in oogenschouw worden genomen.

Het aanschouwen van het Westersch economische leven heeft grondspeculatie in het leven geroepen, *die verdwijnen moet.*

Daarnaast moet China publieke middelen aankweeken door ontwikkeling van staatsindustrieën.

[1]) De spoorweg in Zuid-Mandsjoerije levert jaarlijks 50 millioen dollars winst. Men kan nu de oorzaak van de troebelen daar op dit oogenblik (September '29) begrijpen.

Want verkeer, mijnbouw en industrie moeten ont-wikkeld worden. Op dat gebied komt China zeer *achteraan*. Nog meer dan Rusland. Beide landen kunnen daarom het socialisme van Marx *niet* gebruiken. Den klassenstrijd beschouwt Soen als een *ziekteverschijnsel* en niet als een normaal iets. Daarom moet bij het nemen van maatregelen de welvaart van het geheele volk worden overdacht. In verband daarmede geeft hij twee merkwaardige beschouwingen. Een over het *voedingsprobleem van China* en een over *de volkskleeding en het grondstoffen en industrieën.*

Beide zijn op zichzelf hoogst belangrijk — maar alleen voor China.

Dat Soen hierover zijn gedachten laat gaan, is een bewijs dat hij niet bij theorie blijft staan, maar als practisch Staatsman de dingen opzoekt, die voor een volk van het hoogste belang zijn. En inderdaad gelooven wij, dat hij zijn vaderland ook hiermede een dienst bewezen heeft. Want het hoogste geluk voor een volk bestaat toch wel in, wat Adam Smith reeds in 1776 opmerkte: *dat het goed gevoed, goed gekleed en goed gehuisvest is.*

III.

Het valt niet te ontkennen dat Soen in zijn leer alles bijeengebracht heeft, waaraan het China ontbreekt en ook ontbroken heeft en waardoor het ten slotte, de politiek- en economisch onderworpene is geworden, die het feitelijk nog is, ondanks de overwinning van de nationalistische regeering te *Nanking* op die te *Peking*.

De groote vraag is echter of inderdaad Soen's leer in staat zal zijn te maken van China, wat hij er van verlangde: een nationale eenheid, met krachtig streven om in nationalistischen zin met behoud van door hem genoemde ethische volkseigenschappen — het Westen (en Japan) te kunnen weerstaan.

Het zou belangwekkend zijn, daarover Henri Borel eens te hooren.

Of China daarbij steeds zal kunnen rekenen op den steun van Sovjet-Rusland?

Er zijn redenen, waarom wij dat moeten betwijfelen. Het streven van Rusland is altijd geweest de verovering van Azië. De Tsaristische Regeering deed dat met de wapenen. De Sovjet-Regeering doet dat door verbreiding van de bolsjewieksche leer. De aldus bewerkte Staten vallen vroeg of laat Moskou van zelf in den schoot. Maar het is de vraag of Moskou — als het ziet dat Lenin's beginselen opgenomen in Soen's leer inderdaad in China veld winnen — zal aflaten van deze manier van *pénétration pacifique* en of niet inderdaad een hervormd China zich te weren zal hebben tegen Rusland dat door Soen zoo hoog geprezen wordt. Aangenomen dat de Sovjet-Regeering inderdaad — want dat hervormingsproces zal lang duren — zoo lang aan blijft.

Tevens doet zich — naar onze meening — eene andere vraag voor. China — en Soen wijst er met trots op — heeft vroeger een groot deel van Azië beheerscht. Zou niet in een modern (Westersch geschoold en bewapend) China opnieuw de wensch naar een dergelijke heerschappij kunnen ontwaken. Volgens de mededeelingen van prof. Schlegel — een bekend Nederlandsch Sinoloog-fifty years ago — zijn de Noord-Chineezen een ijverig, krachtig en weerbaar volk. Aan militaire eigenschappen ontbreekt het hun niet en wat wij van hen weten uit onze eigene koloniale historie (Coxinga en de Borneo-Chineezen) weerspreekt die meening *niet.*

Uitgesloten zou het dan niet zijn, dat China de rollen omkeerde en de beheerscher van Azië werd. Soen zelf zeide tot den Engelschen consul, die hem wilde overhalen in den wereldoorlog de zijde van de Entente te kiezen „om Duitschland te straffen voor het ontrukken van Tsingtau aan China en deze plaats weer terug te krijgen":

„Waarom (antwoordde Soen) zouden wij dan niet „beginnen met Hongkong, of Burma, Bhoetan of „Nepal, die vroeger ook aan China toebehoorden en „die Engeland van ons afhandig heeft gemaakt?"

„Onze beschaving is de uwe tweeduizend jaar „vóór . . . wij zijn reeds lang het stadium der vrede-„lievendheid ingetreden, terwijl gij elkaar nog bij „de kkel grijpt. Waarom zouden wij ons in uw bar-„baarsche veeten mengen? Begrijpt gij dan niet, „waarde heer, dat als China eens werkelijk wilde „en zich door ulieden een sterke militaire macht „liet africhten, gij het kind van de rekening zoudt „kunnen worden? Binnen tien jaren zouden wij „even sterk kunnen worden als Japan, *maar dan* „*tienmaal zoo talrijk.*"

En nu zegt Soen wel dat China dat niet wil. Maar vraag is of China dat nooit zal willen. Of dien g nooit zal worden opgedrongen. Al was het alen maar om zich te weer te stellen tegen het Westen en Japan, dat elkander het ontzaglijk handelsgebied: China niet gunt en niet gunnen kan en st willen *blijven* houden aan zijne vroeger afgedwongen voorrechten.

* * *

Het economische probleem, door Soen gesteld, il hij opgelost zien op die wijze, dat van de hulpbronnen van China een gebruik wordt gemaakt, waaraan het — vergissen wij ons niet — altijd heeft ontbroken. Maar er zal nog heel wat water door de Gele Rivier — wier verwaarloozing het Chineesche bewind tot nu toe typeerde — moeten stroomen, vóór inderdaad China alleen al in landbouwend opzicht b.v. gaat lijken op West-Europa en Amerika *waarnaar Soen verwijst als voorbeeld.*

Enkele dingen, die ons bij de lezing van Soen's gedachten voor den geest kwamen, hebben wij hier oppervlakkig aangeraakt.

Tevens waren wij niet blind voor het vele dat het plaatsen van vraagteekens wettigde. Maar het is de bedoeling niet Soen's leer aan een grondige beoordeeling te onderwerpen. Beoordeeling, gegrond op een feiten- en historiekennis, die de onze niet is en niet kan zijn. Wij willen alleen — zooals gezegd — de aandacht vestigen op Ferguson's brochure, omdat ook ten onzent — behalve dan bij de Sinologen en bij hen, die uit hunne Indische ervaring meer weten — over China niet veel licht is opgegaan en men wat daar gebeurt, beschouwt als een onontwarbare chaos. Daarom kan het als van belang beschouwd worden, iets te publiceeren van de denkbeelden van Soen. Want Soen heeft *richtlijnen* getrokken voor zijn volk, waarvan de beteekenis niet kan worden geloochend. Hoe sceptisch ook over het volgen daarvan moge worden gedacht.

Aanteekeningen uit de geschiedenis van West-Indië.

Het ontstaan van de West Indische koloniën.

Er is veel over ons West-Indië geschreven, maar ik geloof dat er nog te weinig over gelezen wordt. Daarom, nu er thans een verlevendigde belangstelling in deze koloniën bestaat, leek 't me niet ongeschikt eens 't een en ander uit de oude boeken te vertellen. Vroeger, toen ik jong was, lazen we groote, dikke werken van a tot z door, verslonden we ze met huid en haar, Conscience en W. Scott, Dickens en Eugène Sue, Schimmel en v. Lennep, maar tegenwoordig heeft men liever de wetenswaardigheden in korteren, makkelijker leesbaren vorm en, evenals de romans, meer „to the point".

Laat ik dus uit de oudere boeken een en ander over W.-Indië in 't kort naar voren mogen brengen. In 1887 werd er door 't Prov. Utr. Genootschap een prijsvraag uitgeschreven over een geschiedenis van de koloniën Essequebo, Demerary en Berbice. Waarvoor de heer P. J. Netscher den gouden eereprijs kreeg.

Deze geschiedenis, zeer aangenaam geschreven, voldeed aan een bestaande behoefte.

Wanneer men n.l. de historie van de West uit vroegere boeken leest, treft het steeds dat men geen duidelijk beeld krijgt van *wanneer* de verschillende koloniën eigenlijk samen waren en wanneer afgescheiden van Suriname, wat de inwendige geschiedenis der deelen was; *wanneer* Cayenne ontstond en wat onze verhouding er mede was; wanneer Demerara, enz. enz.

In korte woorden samengevat, zit de zaak nu zoo. Ons tegenwoordig Guyana (Suriname) werd herhaaldelijk in bezit genomen en weder afgepakt: eerst door een onderbevelhebber van Columbus, Pinsou (of Ponçou) voor den koning van Spanje, dan kwamen de tochten en vestigingen van Zeeuwen en Hollanders, Cabiliau c.s., daarop werd het in 1650 door Willoughby voor Engeland bezet, door Abraham Crijnssen weder voor ons veroverd en bij den vrede van Breda (1667) ons voor goed toegewezen.

Berbice, Essequebo, Pomeroon en Demerary, die tezamen het latere Engelsche Guyana vormden, hebben weder geheel andere lotgevallen gehad.

Alle 4 deze streken heeten naar rivieren, *de* Demerary (of Demerara) *de* Berbice, *de* Essequebo of Isekepe, *de* (kleine) Pomeroon.

Berbice werd door onze voorouders ook dikwijls Barbiche of de Berbiesjes genoemd. Netscher haalt een uitdrukking aan: „loop naar de Berbiesjes", zooveel beteekenende als „loop naar den d......", wat niet van veel waardeering voor deze kolonie getuigt.

Veel berichten omtrent den eersten tijd aldaar hebben we niet. Er schijnen reeds veel vroeger schepen Berbice bezocht te hebben en een zekere Abraham v. Pere, een bekend koopman, had er al in 1602 vrijdom van convooy, maar een blijvende kolonie werd er pas gevestigd door den zoon van Abr. v. Pere, die het, volgens een overeenkomst met de W.-Ind. Comp., in 1627 in bezit nam.

Van Essequebo hebben we berichten dat er zich al vóór 1596 Hollanders neerzetten, en dat ze door de Spanjaarden verdreven werden. Deze berichten vinden we bij een ouden schrijver, Hartsinck, die door vele latere chroniqueurs nageschreven werd: ook zelfs door Dalton, den grooten Engelschen geschiedschrijver over Britsch-Guyana. (De opgegeven boeken zijn alle in de Koloniale bibliotheek, van Galenstraat 19, te vinden).

Hartsinck vertelt verder over Essequebo, dat, korten tijd nadat deze eerste Hollanders verjaagd waren, de heer Joost van der Hooge weder een volkplanting stichtte onder bescherming van een van klipsteen gebouwde sterkte, die hij daar in de monding der rivier aantrof. Dit fort, dat hij vermoedde van Portugeeschen of Spaanschen oorsprong te zijn, naar aanleiding van een wapen boven de ingangspoort, versterkte hij en bracht het weder in goeden toestand. Dat was vooral in dien tijd dringend noodig, daar zoowel Spanjaarden als Engelschen, Franschen als Hollanders trachtten op deze kust te landen en er het goudland, El Dorado, te vinden. Hij noemde dit fort ter Hooge, doch later werd 't Kijk-overal genoemd, hetgeen ons aanleiding geeft te wijzen op de schilderachtige namen, die de oude Hollanders voor hunne forten wisten te verzinnen. Een oude sterkte o.a. bij de stad Malakka heette Kijk-in-den-Pot.

Wat Pomeroon betreft, Hartsinck vermeldt dat daar in 1657 definitief een kleine kolonie aangelegd werd vanwege de steden Middelburg, Vlissingen en Veere. De rivier wordt ook Bouweron, Bauron, Bauroma om Poumeron genaamd, en later door de Engelschen Pomeroon.

Over Demerara(ry), dat thans de hoofdnaam voor Britsch-Guyana is, wordt pas in 1746 gesproken (Netscher, blz. 116) als „een nieuwe kolonie nevens en onder Essequebo, waarvan de grond zeer vruchtbaar was, en bijzonder geschikt voor de cultuur van suiker en koffie".

Blijft ons nog na te gaan den oorsprong van Cayenne en Curaçao.

Bij onze eerste tochten naar de „Wilde Kust", zooals men Guyana vroeger noemde, werd meestal geland daar waar nu Cayenne, 't Fransche Guyana, ligt. De kust was er op vele plaatsen heuvelachtig met goede aanlegplaatsen, en talrijke open gedeelten, waar Indianen woonden om handel mede te drijven. De kust van ons en Engelsch Guyana daarentegen was dicht met bosch begroeid, stond met vloed gedeeltelijk onder water, en was bij laag water drassig en moeilijk te benaderen.

Na verschillende pogingen tot het aanleggen van vaste handelsplaatsen, werd er in 1627 eindelijk een goede volksplanting gesticht. Toen waren n.l. bij de W.-Ind. Compagnie 2 kapiteins gekomen, Jan van Rijen en Claude Prévost, die zich aanboden om elk met 30 à 40 aangeworven mannen naar de Wilde Kust te gaan en daar „coloniën te planten". Ze verklaarden er te willen „sayen en planten" toubac, cattoen, verwe, suycker en andere vruchten, die daar groeien, ook hout ende alderhande vruchten des lands te plucken en naar huis te zenden".

Ze namen eenige goede Hollandsche zeelieden mede, en verder gelukzoekers, waaronder ook eenige Franschen en Belgen, die bijna allen hunne handteekening nog met een kruis stelden.

Jan v. Rijen ging naar de Wiapoco-rivier, aan de Noordkust van Brazilië, maar Claude Prévost landde waar nu Cayenne is, aan de Cajane-rivier. We weten echter weinig omtrent de kolonie, die hij er aanlegde, en in 1631 bestond ze al niet meer.

In 1634 kwam David Pietersz. de Vries aan de Cayenne. Hij vond er nog 7 à 8 Zeeuwen en eenige Engelschen. Het oude Fransche fortje, dat ze er ook aantroffen, werd in beteren staat gebracht, en de nieuwe kolonisten stapten aan wal. Deze begonnen met ijver en planten weldra op groote schaal katoen, tabak en andere producten. De Vries, die nog

verdere plannen had, verliet hen daarop, en nam een zoon van een Indiaansch hoofd mede, die zoo graag Nederland wilde zien. Hij stevende Noordwestwaarts, en vond aan de rivier de Sinnamary [1]) de overgeblevenen van een oude Fransche kolonie, een kapitein Chambon met nog een 12-tal kolonisten.

Verder ging zijn reis naar Virginië en Nieuw-Nederland, waar hij in 1635 aankwam. Het volgende jaar gewerd hem echter een treurig bericht uit Cayenne. De kolonie was verloopen, de kolonisten hadden zich meester gemaakt van een Spaansch slavenschip en waren daarmede naar de eilanden vertrokken. De Vries was woedend toen hij 't hoorde en schreef: Zij verlieten alzoo „een schoone colonie, die binnen 2 maanden, soo sij daar gebleven waren, wel 150.000 guldens aan catoen, oriane ende taback zoude gerendeert hebben".

Sinsdien kregen de Franschen er meer en meer vasten voet, eerst door een in 1643 gevormde maatschappij, toen, in 1652, vervangen door de Compagnie du Cap Nord, door Lod. XIII opgericht.

Het eiland Curaçao werd in hetzelfde jaar dat De Vries in Cayenne kwam, 1634, door Johannes v. Walbeeck op order van de Kamer Amsterdam van de W.-Ind. Comp., op de Spanjaarden veroverd, en is van dat oogenblik af rustig in ons bezit gebleven.

Thans zijn de koloniën gesticht; een volgenden keer vertel ik U een en ander uit hare verdere geschiedenis.

H. E. K.

[1]) De Sinnamary ligt in 't midden van de kust van Cayenne.

Sinaasappelen.

In de „Surinamer" van 9 Augustus leest men:

De oogst begint binnen te komen en belooft buitengewoon groot te zijn. Een plantage, welke niet de grootste aanplant heeft, zal 400.000 vruchten kunnen leveren, maar waar is het afzetgebied?

Demarara begint in eigen behoefte te voorzien en neemt niet veel meer af.

De uitvoer naar Nederland loont niet, uit hoofde van de hooge kosten en niet het minst de vracht en het hooge percentage van bederf, bij gemis aan afgekoelde ruimte aan boord van de schepen.

Zoo zit men opgescheept met de sinaasappelen en is men blij voor enkele guldens de duizend deze van de hand te kunnen doen.

Op de schoone voorspiegelingen toentertijd, zijn veel sinaasappelen geplant en nu hooren wij, dat deze cultuur niet kan betalen, misschien om duizend en zooveel redenen, welke alle onbekend waren toen algemeen aanbevolen werd sinaasappelen te planten en het plantmateriaal bij honderdduizenden beschikbaar werd gesteld.

De aanhouder wint, hier schijnt de leus te zijn: Van den hak op den tak, met als gevolg: in Suriname mislukt alles.

Kan het anders?

Van Week tot Week.

Dinsdag 10 tot Maandag 16 September.

De luchtpost voor Indië. Met het vliegtuig dat 12 dezer van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werden 17 zakken luchtpost vervoerd met een totaal gewicht van 145.900 K.G. bruto en 139.625 K.G. netto. De zending bevatte 6501 brieven, 1586 briefkaarten, 38 drukwerken, 11 postwissels en 1 monster, totaal 8137 stuks. Hiervan werden aangeteekend verzonden 545 brieven, 32 briefkaarten, totaal 577 stuks. (Hoofdbest. Post.)

Alg. Exploratie-Mij. Soerabaja. De Locomotief zegt dat met zekerheid kan worden vastgesteld, dat verdere uitbreiding van de productie op de terreinen van de Algemeene Exploratie Maatschappij in Zuid-Sumatra is stopgezet. (Aneta).

Bestrijding van de pest. Batavia. Naar het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië meldt, heeft de Dienst van de Volksgezondheid een nota bij de Regeering ingediend met betrekking tot de kosten, die geraamd zijn voor maatregelen tot bestrijding van pest te Bandoeng door middel van woningverbetering. (Aneta).

Rupsenplaag. Soerabaja. Professor Roepke uit Wageningen, die op verzoek van de Indische Regeering een onderzoek instelde naar de rupsenplaag op het eiland Batjan, waar de klapperaanplant ernstig bedreigd werd, meent, dat de rupsenplaag locaal beperkt is en verminderen zal, doordat de rupsen last ondervinden van parasieten met een infectueuse ziekte. (Aneta).

Sumatra-Cultuurbond. Medan. Hier is alsnog opgericht de Sumatra Cultuurbond, waarvan alle in de cultures werkzame Europeanen lid kunnen worden. (Aneta).

Portret J. PSZ. Coen. Batavia. De Groep-Nederlandsch-Indië van het A.N.V. heeft besloten een schilder in Holland op te dragen een copie te maken van het portret van Jan Pieterszoon Coen in het West-Friesche Museum te Hoorn, welke copie alsdan zal worden aangeboden aan het Bataviaasch Genootschap. (Aneta).

Ontoerekeningsvatbaar. Batavia. Fuhrman, die zijne gescheiden echtgenoote mevr. Alting Siberg met een mes van het leven heeft beroofd, is in het krankzinnigengesticht opgenomen. (Aneta).

Longpest. Soerabaja. De Indische Courant schrijft dat het dr. J. Schut te Tosari, die reeds gedurende tien jaren bezig is met het nemen van proefnemingen ter voorkoming en behandeling van longpest, naar alle waarschijnlijkheid thans gelukt is door inspuiting met Omnadin contactpersonen van lijders aan longpest en septicaemische pest voor aantasting te behoeden. (Aneta).

De Volksraad gesloten. Batavia. Bij den Volksraad is ingekomen een aanvullende begrooting in verband met de beslissing inzake de vennootschapsbelasting.

De heer Jonkman spreekt de hoop uit, dat de Staten-Generaal deze beslissing van den Volksraad ernstig onder de oogen zal zien, in de koop, dat de Kamers Indië voor een verlies van millioenen guldens zullen bewaren.

Vervolgens werd de aanvullingsbegrooting goedgekeurd.

De voorzitter, de heer Meyer Ranneft, spreekt vervolgens een sluitingsrede voor deze zitting uit. Spr. wijst er met nadruk op, dat deze zitting wederom pijnlijke en moeilijke kwesties naar voren heeft gebracht, welke door het college met zelfbeheersching en waardigheid behandeld zijn, eigenschappen, welke buiten de zaal niet altijd begrepen zijn. Voor de volgende zitting roept hij allen een hartelijk welkom toe.

Tekort aan ingenieurs. Bandoeng. Het A.I.D. de Preangerbode meldt, dat het tekort aan ingenieurs in Ned.-Indië, in het bijzonder bij den dienst van den Mijnbouw zich uitbreidt, omdat zich totaal geen Nederlanders meer aanmelden voor ingenieursdiensten in Ned.-Indië. Thans moet men noodgedwongen overgaan tot het aanstellen van buitenlanders. (Aneta).

De Pasar Gambir geëindigd. Batavia. De Pasar Gambir is gisteravond gesloten met een grootsch feestmaal. Tafelpresident was de burgemeester van Batavia mr. Meyroos. Het aantal betalende bezoekers heeft 500.467 bedragen. (Aneta).

De Legerpredikant. Bandoeng. De Preangerbode verneemt, dat de legerpredikant W. M. Duijker, die met verlof vertrekt, niet in zijn ambt vervangen zal worden vanwege het gebrek aan predikanten. (Aneta).

De vennootschapsbelasting. Batavia. De Volksraad heeft de ordonnantie inzake de vennootschapsbelasting aangenomen, nadat het amendement-Dwidjosowojo, om de terugwerkende kracht te doen vervallen, verworpen was met 25 tegen 24 stemmen. (Aneta).

Beterschap beloofd. Batavia. De Bantamsche Kiaji uit Tjaringin, een bekende figuur uit de dagen van de onlusten in 1926, die naar Tjandjoer was geïnterneerd, heeft in een audiëntie bij den Gouverneur-Generaal intrekking van zijn interneering verzocht. Hij beloofde stroomingen tegen het gezag zooveel mogelijk tegen te zullen gaan. (Aneta).

Door een koelie aangevallen. Padang. Een contractkoelie viel den assistent Mecke, werkzaam bij de Cultuur-Mij. Batang Sangir, met een bijl

aan, waarbij de employé niet ernstig werd gewond. De aanleiding moet gezocht worden in een aanmerking, welke de assistent den contractant maakte. (Aneta).

andsdienaren. Batavia. Het Verbond van Vereenigingen van Landsdienaren heeft bij de Regeering opnieuw aangedrongen op het benoemen van een bondsvertegenwoordiger tot lid van den Volksraad. (Aneta).

adji Salim. Batavia. De Java-Bode verneemt, dat Hadji Salim, thans in Europa vertoevende, het voornemen heeft medio September a.s. via Parijs en Djeddah naar Ned.-Indië terug te keeren. (Aneta).

ooggerechtshof. Batavia. Ingediend is een ontwerp-ordonnantie, waarvan de strekking is aan den Gouverneur-Generaal de bevoegdheid te verleenen om wegens buitengewone omstandigheden de samenstelling van het Hoog Gerechtshof van Nederl.-Indië tijdelijk te kunnen uitbreiden met een of meer buitengewone advocaten-generaal, zulks op denzelfden voet als dat reeds mogelijk is met de raadsheeren, leden van Raden van Justitie en substituut-officieren van justitie. (Aneta).

e moord op mevr. Landzaat. Medan. De inlandsche vrouwelijke keukenbediende, die werkzaam was bij de familie Landzaat en die indertijd het kindje van de vermoorde vrouw gered heeft uit de handen van den moordenaar, ontving de bronzen ster van Trouw en Verdienste. (Aneta).

r. Westerouen van Meeteren. Batavia. Benoemd tot secretaris van het Gouvernement van Ned.-Indië mr. B. Th. Westerouen van Meeteren. (Aneta).

e activiteit van Moscou. Semarang. In een beschouwing over de activiteit van Moscou, voorkomende in De Locomotief, wordt opgemerkt, dat de Pan Pacific Trade Union veel meer rechtstreeks in dezen zin werkzaam is dan de Liga tegen Koloniale Overheersching en Imperialisme. (Aneta).

e Bromo rustig. Bandoeng. De vulkanologische dienst heeft telegrafisch bericht ontvangen, dat thans de Bromo volkomen rustig is. (Aneta).

ritsch bezoek. Batavia. De Gouverneur van de Straits Settlements, de heer Clifford, zal in Juni 1930 een officieel bezoek brengen aan Java. (Aneta).

en Britsche planter vermoord. Soerabaja. Op de onderneming Doerdjo van de Djember Rubber Estates Ltd. is een Britsche planter, de heer R. A. Heming, vermoord door een Madoereeschen koelie, die den heer Heming plotseling in diens rug stak na een korte woordenwisseling. De heer Heming vond nog de kracht om zijn revolver te trekken en een schot te lossen op den koelie, die ernstig gewond werd. Terwijl hij reeds zieltoogde verklaarde de heer Heming aan den administrateur: „Ik heb hem niets gedaan". De heer Heming was reeds acht jaar werkzaam en laat een weduwe en kind achter. (Aneta).

ecretaris Raad van N.-I. Buitenzorg. Gedurende de afwezigheid van den Gouverneur-Generaal in verband met diens reis naar Zuid-Sumatra, is tijdelijk belast met de werkzaamheden van den secretaris van den Raad van Ned.-Indië mr. P. J. A. Idenburg, de rechterlijk ambtenaar mr. W. G. Peekema. (Aneta).

PERSONALIA.

W. van Oosterzee †. Weltevreden. De heer E. W. van Oosterzee, een der directeuren der Handel-Maatschappij voorheen de Lange en Co. te Batavia, is in zijn auto aan hartverlamming overleden. (Aneta).

C. Heyse †. Weltevreden. De heer W. C. Heyse, chef van de makelaarsfirma Monod en Co. te Batavia, is aan boord van het schip, waarmee hij van verlof terugkeerde, overleden. (Aneta).

(Aneta-telegr. ontleend aan de „N. R. Ct.").

Leden van Oost en West

Doet Uwe inkoopen bij de leveranciers, die het Koloniaal Weekblad" door adverteeren steunen. Tracht vertrouwde firma's op te wekken tot plaatsing van annonces in het „K. W.". Ook daarmede verricht gij nuttig werk voor de Vereeniging.

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

Insulinde in Beeld.

Reeds in het „Koloniaal Weekblad" van 29 Aug. j.l. vestigden wij de aandacht op den reuzenarbeid van den bekenden Duitschen oorlogs- en tropen-

Prof. Ernst Vollbehr.

schilder, *Professor Ernst Vollbehr,* wiens portret hier boven prijkt, gedurende zijn reis van anderhalf jaar door Insulinde volbracht, naar aanleiding van de tentoonstelling zijner 300 tempera-schetsen van 3—20 Augustus j.l. in het Museum van Land- en Volkenkunde te Hamburg. Deze werden daar, zoowel als vóórdien te Munchen — de woonplaats van den kunstenaar — Berlijn en Leipzig, om het zeerst bewonderd en geroemd.

Thans is dit grootsche werk sinds eenige weken ter bezichtiging gesteld in het „Koloniaal Instituut" te Amsterdam, waar het vele bezoekers uit alle lagen der maatschappij trekt, van Z. K. H. Prins Hendrik af tot de leerlingen der volksscholen toe. Ook kreeg de schilder de opdracht een paar dozijn zijner schetsen tot schilderijen uit te werken om in scholen geplaatst te worden.

Uit Hamburg schreef men ons reeds:

„De schilderkunst, door Prof. Vollbehr beoefend, is eenig in haar soort en daarbij veelzijdig. Het tropenlandschap, de tropische bodem-cultuur; de vulkanische wereld met solfatoren en kraters; de bouwwerken, getuigende van Maleische beschaving; de volks-typen van Sumatra, Java, Borneo, Celebes, Bali en de Molukken, alles komt tot zijn recht en geeft een compleet beeld van Insulinde. Een vliegtuig werd door de Indische Overheid ter beschikking gesteld voor de opneming van het kraterlandschap, een boot voor de Molukken. De Indische bladen, van Sabang tot Ambon, gewagen terecht in waardeerende critieken en soms in tropisch enthousiasme van dezen reuzenarbeid. „Insulinde" heeft een strekking — een Europeesche, maar bovenal een Nederlandsche strekking. Deze tentoonstelling wil via de kunst, de oogen openen, de harten doen kloppen voor de schoonheid, de kwistige gaven der natuur van onze Oost, vooral bij Jong-Nederland, niet als een te exploiteeren bezitting, maar als een onder Nederlandsche leiding groot geworden gebied."

Deze pracht-collectie zal nu, onder de auspiciën van „Oost en West" en „Boeatan", van af Zaterdag 28 dezer tot en met Donderdag 3 October tentoongesteld worden in de zalen van *Pulchri Studio,* L. Voorhout 19, te 's-Gravenhage. Met fraaie Indonesische kunstnijverheid omlijst, zal zij daar zeker uitnemend tot haar recht komen. De opening der tentoonstelling zal plaats hebben op Vrijdag 27 dezer, tegelijk met een gala-kunstavond ter eere van het Radio-Congres.

Dat nu ook geen belangstellend inwoner van Den Haag en omstreken deze éénige gelegenheid voorbij late gaan om Insulinde in beeld in zich op te nemen!

Te Hamburg heeft de schilder, uit wiens portret blijkt hoezeer hij zijn naam, Ernst Vollbehr, eer aandoet — vol goedige ondeugendheid als zijn bruinen naamgenoot in de dierenwereld, maar daarnaast toch ernstig — tijdens de tentoonstelling zijner werken te Hamburg een voordracht gehouden met lichtbeelden der originalia, genomen door het nieuwe *Agfa*-procédé. De heer *Y. Zijlstra,* voorzitter der „Litteraire Commissie" van de „Nieuwe Nederlandsche Vereeniging" aldaar, deelt hierover het volgende mede:

„Het was een vlotte, leuke voordracht. De schilderijen worden daarbij direct van het doek op de glasplaat geprojecteerd, zonder dat van kleurschakeering en stemming iets verloren gaat. Wij hebben genoten! Wie Indië kende, waande zich in de Indische wereld terug. Wie Indië alleen door woord en beeld kende, kon zich verplaatst denken in de tropenwereld.

„Prof. Vollbehr is bereid voor docenten bij lager, middelbaar en hooger onderwijs, — zooals ook in Hamburg is geschied — een voordracht met de lichtbeelden te houden, zóó, dat die daardoor bij een bezoek aan de tentoonstelling met hunne leerlingen dezen den noodigen uitleg kunnen geven. In Hamburg werd dit gefinancierd door de Overheid."

Moge dit goede voorbeeld ook in Den Haag en nog in vele andere plaatsen van Nederland worde gevolgd! Dan wordt met deze tentoonstelling het doel bereikt, dat er mee beoogd wordt, zooals ook bovengenoemde heer zijn aanbeveling besluit; n.l. om:

„de oogen van de Nederlanders, vooral van Jong-Nederland te openen voor ons schoon Insulinde. Blijve deze prachtcollectie voor Nederland behouden, om met de lichtbeelden, rondgezonden te worden, ook naar kleinere plaatsen.

„Mede namens den Consul-generaal der Nederlanden te Hamburg, *F. C. baron van Aerssen Beyeren van Voshol,* vestig ik de aandacht van Gemeentebesturen, onderwijskundige autoriteiten, de pers, plaatselijke vereenigingen, uitgevers van schoolplaten, op deze prachtgelegenheid tot nadere kennismaking, op artistieke wijze, met onze Oost."

Op de avonden van 28, 29 en 30 dezer, alsook op 1 October a.s. zullen door Boeatan Indische Kunstavonden in de groote zalen van *Pulchri Studio* georganiseerd worden, van verschillend karakter, waarbij zoowel de kunstuitingen van de Buitengewesten als die van Java ten tooneele zullen worden gevoerd.

De thans hier met verlof vertoevende familie *Frous,* de eerste intellectueele Timoreezen, die wij in ons midden hebben, zullen hun inheemsche *sesando*-muziek ten gehoore brengen, nadat de heer *C. Frous* een voordracht zal hebben gehouden over de *ikat*-weefkunst der kleine Soenda-eilanden, waarmede hij zeer vertrouwd is.

Als de heer *Tillema* klaar is gekomen met de door hem opgenomen *film zijner jongste Borneo-reis,* zal hij die zeker op een der avonden vertoonen.

Hopelijk zullen op een anderen avond verschillende Indische dansen worden opgevoerd, onder begeleiding van gamelan en krontjong muziek en wellicht ook een *wajang-koelit*-vertooning kunnen worden gehouden.

De juiste data en verdere regeling van een en ander zullen eerst de volgende week hier worden bekend gemaakt.

In elk geval zal men zich thans reeds kunnen voorbereiden op het genot van een mooie ***Indische Kunst-week,*** ter opening van het seizoen.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Treubia.

Recueil de travaux zoologiques, hydrobiologiques et oceanographiques (Instituts scientifiques de Buitenzorg, 's lands plantentuin). In het Juni-No. diverse Fransche en Duitsche bijdragen.

Neerlands Indië,

Land en Volk, geschiedenis en bestuur; bedrijf en samenleving. Onder leiding van Prof. D. G. Stibbe. Afl. 12 behelst den mijnbouw (hoofdstuk 3), door Ir. P. Hövig. — Arbeidsaangelegenheden, door Prof. Dr. I. A. Nederburgh. — Muntwezen — handel — bankwezen, door Mr. G. Vissering, herzien en bijgewerkt door H. J. van Putten. — De laatste bijdrage wordt vervolgd in afl. 13. — Als gewoonlijk fraaie reproducties.

Oedaya (Opgang).

De September-aflev. (No. 9) houdt in: Een verwaarloosde hoofdzaak in de koloniale politiek, door C. M. Hamaker Sr., met een nabeschouwing van C. Frans. — Brieven geschreven gedurende de Javaansche reis (I) door Rabindranath Tagore. — Van kunst en kunstenaars: J. J. Isaäcson, door Ir. Hein von Essen. — De Javanen in Suriname. — Een misverstand. — Vorstelijke ikat-weefsels uit Indonesië, door B. van Eysselsteijn. — Maleische boekaankondiging.

Locale Belangen.

Orgaan van de Ver. v. Locale belangen. Het No. van 16 Augustus heeft als hoofdartikel: Goedkeuring belastingverordeningen, door Levelt. — De I.P.O.W.U., door Rückert. — Verder bijdragen onder de gewone hoofden.

De Indische Verlofganger

van 13 September o.m.: Aan het meer van Chuzensi (Japan), door S. Kalff. — Batavia's oude landhuizen, door v. d. W.

Democratie en Vrije arbeid.

Orgaan (weekbl.) van de Democr. partij. Uitg. in Nederland. Het hoofdartikel in het No. van 14 Sept.: Koeliearbeid en Poenale Sanctie, door Z. Kamerling (wordt vervolgd).

De Indische Post.

In het No. van 10 Aug. Onze meening: Persoon en waardigheid. (De heer Fruytier, Gouvern. v. Curaçao). Onze meening in het No. van 17 Aug. bespreekt den nieuwen Minister van Koloniën. Met dit slot: „Alles tezamen genomen vormen de uitlatingen van Minister de Graaff (in een persgesprek aan den vertegenwoordiger van Aneta) een rij beloften die tegemoet komen aan een belangrijk deel der wenschen onder de Europ. bevolkingsgroep in Indië. Welke daarvan gehouden zullen worden, zal de tijd leeren. Maar ons komt het toch voor dat er bij de benoeming van den heer S. de Graaff tot Minister van Koloniën meer reden is om vertrouwend te gelooven dat het een slechte wind is, die heelemaal niets goeds aanbrengt, zooals het „Nieuws van den Dag" deed, dan te vervallen in de bijtende satire welke het „Algemeen Indisch Dagblad" in arren moede over die benoeming uitspoog."

De Indische Mercuur.

In het No. van 11 September de hoofdartt.: De werkelijke waarde van Suriname als cultuurland, door Prof. Dr. G. Stahel, met een naschrift van J. S. C. Kasteleijn. — Vervolgen slot van de Cultures ter O.-kust van Sumatra. — Voorts de gebruikelijke rubrieken.

In en Uitvoer

van 9 September bevat o.m.: De positie van de Java-suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs.

De Mijningenieur.

Redactioneele inhoud van het Augustus-No. (No. 8). Ingebruikneming van het Geologisch Laborium te Bandoeng. — Dr. Ch. E. A. Harloff. Voorl. mededeeling over de geologie van het Praetertiair van Loh Oels in Midden Java. — Ir. H. van Hettinga Tromp. Mijngasexplosies als gevolg van het gebruik van druklucht.

Handelsberichten

(van het Min. v. Arbeid, H. en Nijverh.). In het No. van 12 September: Naar de oplossing van het Koelievraagstuk, door Ir. L. J. M. Feber. Schr. besluit aldus: „Wel is er iets te zeggen voor de veronderstelling dat eventueel onrecht te grievender wordt gevoeld, indien op de arbeidsovereenkomst de poenale sanctie rust. Het een en ander voert tot de conclusie, dat deze sanctie alleen dàn voorloopig mag worden gehandhaafd — geleidelijke afschaffing en voorloopige handhaving in beperkten omvang en gemitigeerden vorm dekken elkaar — indien de overige factoren, welke de arbeidsverhouding op de betrokken ondernemingen beheerschen, beantwoorden aan den eisch eener gezonde en rechtvaardige sociale ordening. Welke eisch op den duur zal blijken samen te vallen met dien van evenzeer gezonde zakelijkheid."

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Het No. van 3 Aug. opent met: Uit een rijk plantersleven (D. H. Donald Mac Gillavry) met portret. Voorts tal van belangrijke artt. op landbouwgebied. *Prof. Oppenheim* wordt tweemalen geciteerd. I. Maar nog steeds is de (Compagnie") meester in de Oost en kan er blijven, mits zij de tijden verstaat en haar onwrikbaren wil toont zich te handhaven. Niets is gevaarlijker voor een overheid dan zich te gaan inbeelden dat hare dagen of jaren geteld zijn; en II. Ons Koloniale vraagstuk zal in de naaste toekomst vóór alles een kwestie zijn van Hollanders en niet van Inlanders. Nog steeds is de overgroote meerderheid van Inlanders ons trouw, redelijk en van goeden wil.

De Indische Culturen (Teysmannia).

Het No. van 16 Aug. bevat o.m.: Proeven met katoen in Malakka, door W. N. Sands en Onderzoekingen betreffende de structuur van Rubber, door P. Bary en E. A. Hauser. (Oorspronkelijke vertaling uit „Revue générale du caoutchouc".

Korte Berichten

(Uitgave Dept. v. Landb., N. en H. te Buitenzorg). Onder de Econom. en handelsberichten in het No. van 9 Aug.: Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het 2e kwart. 1929 (II).

De Indische boerderij.

No. 2 van 12 Juli opent met: Zijdewormteelt in N.-I., door H.

De Tropische Natuur.

Orgaan van de Ned.-Ind. Natuur-historische Vereeniging. Inhoud van het Aug.-No.: De reuzenleguaan (Varanus Komodoensis) op de eilanden Komodo en Rindja, door G. F. M. Avé Lallemant. — Colaber radiatus, de „Tjaoe Asak", door W. C. van Heurn. Mierenepiphyten, door D. v. L. — Korte mededeelingen.

Meded. van het Alg. Proefstation der A.V.R.O.S.

De rubberseries No. 67, 68 en 69 bevatten onderscheidenlijk: Mytenbestrijding op Heveakweekbedden, door Ir. H. Gonggrijp. Microscopisch onderzoek naar het voorkomen van harsen in de latex van Hevea, door Dr. A. Frey-Wyssling en Proeven met een nieuw tapsysteem bij Hevea-occulaties, door Dr. C. Heusser en H. J. V. S. Holder (alle 3 ook in Eng. vertaling).

De Planter

van 14 Aug. is grootendeels gevuld met bijdragen over het Delische aanslagen-euvel.

De Banier

van 1 Aug. vervolgt de Indische reisbrieven VXI. Poenale Sanctie — Arbeidsinspectie — Medan in onrust.

Zending- en Missieperiodieken.

Ons Suriname. In No. 6 van Aug.-Sept.: Het lepra-vraagstuk in Suriname in zijn tegenwoordigen vorm, door M. Weigel, leeraar-directeur van „Bethesda".

De Opwekker. In het Augustus-No. o.a.: Houding en taak der zending te midden van de geestesstroomingen in Indië, door Ds. D. Crommelin (toespraak Ind. Gen., 15 Maart '29).

Nederlandsch Zendingsblad van September. Een arbeidsveld van de Indische Kerk op Celebes, door Alb. C. Kruyt — en meer artt.

De Katholieke Missiën. Het September-No. bevat een bijschrift: „In 't hartje van de Manggarai" naast goede foto's van Flores.

Suriname.

In antwoord op een verzoek der Koloniale Staten om inlichtingen betreffende het standpunt door hem ingenomen ten aanzien van de indiening eener ontwerp-verordening regelende de voorwaarden voor ontginning van petroleum en steenkolen, als bedoeld in art. 5 van de verordening van 20 Mei 1924 (G. B. No. 27) betreffende het onderzoek naar en de ontginning van petroleum en steenkolen in Suriname, heeft de Gouverneur zijn standpunt uiteengezet.

Wij kunnen het geheele stuk niet overnemen en zullen volstaan met eenige mededeelingen daaruit.

Aanvankelijk had de Gouverneur zich op het standpunt geplaatst dat er geen aanleiding was spoed te betrachten.

Daarbij werd overwogen dat volgens het eenstemmig oordeel van talrijke deskundigen het voorkomen van petroleum in ontginbare hoeveelheden in de Guyana's te onwaarschijnlijk moest geacht worden dan dat concessie-aanvragen te verwachten zouden zijn.

De Gouverneur verwijst dan naar het bekende geschrift van wijlen Professor Harrison, in leven Director of Science and Agriculture in Britsch-Guiana.

Tot een zelfde negatief oordeel als Prof. Harrison komen ook de Nederlandsche geologen Prof. Grutterink, Dr. Wing Easton en Ir. IJzerman voor Suriname.

De vondsten van geringe hoeveelheden petroleum en asfalt in Nickerie in 1928 en 1929 moeten derhalve niet beschouwd worden als een geheel nieuw gezichtspunt, maar als een bevestiging van aan de geologen bij het opstellen hunner conclusie bekende feiten.

De Gouverneur is nu in overleg getreden met het Opperbestuur in zake de verleening van concessie tot ontginning van petroleum aan de Surinam Oil Company.

Dit overleg is nog niet afgeloopen.

Voor de indiening van een ontginningsverordening voor steenkolen acht de Gouverneur op dit oogenblik geen aanleiding aanwezig.

Intusschen zetten de belanghebbenden zoowel in Suriname als in Britsch-Guiana hunne onderzoekingen voort.

* *

In „De West" van 21 Juni trok een kort berichtje onze aandacht:

„L. en F. de Jong. Volgens het veertigste jaarverslag van de goudonderneming L. en F. de Jong produceerde de vennootschap het afgeloopen jaar ruim 36 kilogram goud en sloot de exploitatie-rekening met een klein batig saldo."

Op een betrekkelijk kleine concessie wordt met primitieve middelen sedert 40 jaar goud ontgonnen en nog steeds vindt men geregeld in de opgaven van aangevoerd goud het placer L. en F. de Jong vermeld.

Moet dit de aandacht van geologen en mijnbouwkundigen niet trekken?

* * *

In „De Nieuwe Stem" van 29 Juli lezen wij in een overzicht *„Onze landbouw in 1928"* van den landbouwkundigen medewerker van het blad:

....., „Ook de klein-landbouw heeft niet stil gezeten. Van 1911 tot en met 1928 is de productie aan padi gestegen van ruim 2 millioen tot ruim 17 millioen K.G. In het afgeloopen jaar werd ruim 720.000 K.G. gepelde rijst uitgevoerd. Wat wij van de rijstcultuur gezien hebben, geeft ons hoop voor de toekomst. Rijstpelmolens rijzen als paddestoelen uit den grond; er is veel vraag naar goed rijstland; de ploegjes, welke door het Landbouwproefstation worden verkocht, vinden een goed onthaal onder de rijstverbouwers, hetgeen wijst op een verbeterden bedrijfsvorm. In Coronie hebben de Creolen de rijstcultuur ter hand genomen en deze breidt zich daar snel uit.

Iemand, die nogal veel het district Coronie bezocht, vertelde ons, dat er nu reeds 4 rijstpolders in dat district zijn en er toch nog veel vraag naar rijstland bestaat.

De Coroniaan heeft zich ontpopt als een hartstochtelijk rijstplanter. Deze mededeeling deed ons genoegen, te meer, daar van zekere, zeer gezaghebbende zijde, indertijd beweerd was, dat de Creool nooit veel zal voelen voor den rijstbouw, omdat deze cultuur veel arbeid vereischt, hetgeen niet strookt met zijn gemakzuchtigen aanleg. Het was nog in den tijd, toen de Britsch-Indiërs alle deugden en de Creolen alle ondeugden bezaten."

* * *

Prof. Sleeswijk schrijft in „De Telegraaf" van 10 September, eerste avondblad over *Britsch-Guyana's toekomst*. Het hoofd luidt verder: „Vrije kolonisatie of bankroet? — Een vergelijking met Suriname. — In ons gewest ruime blik dringend vereischt."

Aan het slot lezen wij:

....„De poenale sanctie voor de West schijnt reeds ten doode opgeschreven. Het Nederlandsch-Indische gouvernement zou daarmee niets anders doen dan wat de Britsch-Indische regeering reeds in 1916 deed, n.l. de emigratie verbieden, welke is gebaseerd op het principe van „indentured labour" of poenale sanctie".

Volgens den Gouverneur van Britsch-Guiana is er geen keus: vrije kolonisatie of bankroet.

Blijft het Nederl.-Indische Gouvernement bij zijn voornemen dan staat Suriname binnenkort voor hetzelfde alternatief.

Prof. Sleeswijk vervolgt dan:

„Aangezien het niet aan te nemen is, dat er een Nederlandsche regeering gevonden zou worden, die de schande van een bankroet op zich zou durven nemen, dient men de consequenties daarvan tijdig onder de oogen te zien. Het zou neerkomen op een hervorming van ons huidige immigratie- en kolonisatiestelsel in Suriname. Een geweldige taak, slechts aantrekkelijk voor hem, die zich gezonden weet door een regeering, welke breekt met krentenwegers-politiek, een blik heeft voor perspectief en zich bewust is van Nederlands koloniale verantwoordelijkheid."

* * *

Aan „De Telegraaf" van 14 Sept. 2e ochtendblad ontleenen wij het volgende bericht:

„NEW-YORK, 13 Sept. (Eigen tel.). — Kolonel Charles A. Lindbergh zal ter inwijding van de uitbreiding van den luchtdienst der Pan American Airways op 21 September a.s. het eerste postvliegtuig van dien dienst besturen van Miami in Florida naar Paramaribo.

Lindbergh zal den tocht aanvangen met een Fokker-eendekker met drie motoren. Hij zal vergezeld worden door een marconist en een mecanicien. Te San Juan zal een tusschenlanding worden gemaakt. Hier zal de mail worden overgeladen in een Sikorsky amphibie-vliegtuig, waarmede de tocht naar Paramaribo zal worden voortgezet, welke stad op 24 September zal worden bereikt. Tevoren zullen nog landingen gemaakt worden op de Virgin-eilanden, de eilanden Boven en Onder den Wind, Trinidad en Britsch-Guyana. Lindbergh zal op dezen tocht geene passagiers medenemen."

* * *

In „De Telegraaf" van 14 September, 2e av.blad een prent van Louis Raemackers: *Het Stiefkind.* Het onderschrift luidt:

„De welgedane Heer
Kiest handigjes het puikje:
Zijn portmenée is één.
En nummer twee: zijn buikje.
Hij ziet het stiefkind niet,
Alleen de rijke dame,
Die dame, da's de Oost
Het kind is Suriname".

* * *

Bij Kon. Besluit zijn benoemd tot voorzitter van het Hof van Justitie in Suriname de heer mr. J. C. Brons en tot lid van het College de heer mr. J. H. A. Westerik.

Curaçao.

Het beleid op 8 Juni!

Het vraagstuk van het beleid op 8 Juni l.l. heeft ook een academischen kant. In eenige opstellen in de „N.R.Crt." is die zijde naar voren gekomen. Het blad van 21 Aug. l.l. bepleitte de noodzakelijkheid van uitzending eener commissie van onderzoek naar des gouverneurs beleid, omdat de ingezonden verslagen van gouverneur en troepencommandant zooveel leemten bevatten, dat blijkbaar een slotsom nog niet gemaakt kon worden. Nader gevraagd, of dit staatsrechtelijk wel in orde was, heeft de redactie dit nader betoogd, o.a. met de stelling: de bevoegdheid daartoe van de Kroon, uitgeoefend door den minister van koloniën, laat zich afleiden uit de betrekking van de Kroon tot den gouverneur, die door de Kroon wordt benoemd en ontslagen, die 's Konings bevelen stipt moet in acht nemen, en aan den Koning wegens zijn doen en laten verantwoordelijk is.

Daarop is prof. Eigeman, ook niet de eerste de beste, gekomen, en heeft wel zijn instemming betuigd met het antwoord op de vraag, of een zoodanig onderzoek mogelijk is, gegeven, maar daarnaast toch twijfel geopperd aan de bevoegdheid van den minister van koloniën ten deze. De gewijzigde verhouding tusschen moederland en „koloniën" onder de nieuwe grondwettelijke bepalingen doen den professor de meening voorstaan, dat het de voorzitter van den ministerraad is, die tegenover de volksvertegenwoordiging in de eerste plaats verantwoordelijk is.

Hetzelfde vraagstuk wordt behandeld in het Augusnummer van *De Indische Gids*, waar het antwoord gegeven wordt in de lijn van een artikel, destijds van de hand van den oud-gouverneur Staal in *De West-Indische Gids* verschenen, en in de lijn ook van het verslag der commissie-Staal tot herziening der regeeringsreglementen van Suriname en Curaçao. In eerstgenoemd opstel wordt opgemerkt, dat een onderzoek b.v. door een regeerings-commissaris als in 1828 nu waarschijnijk niet mogelijk zou zijn zonder medewerking van de Staten-Generaal. Ook bij ons is die gedachte opgekomen, en wel op dezen grond, dat het grondwettelijk bij de wet vastgestelde regeeringsreglement de hoogste macht in Curaçao in handen van den gouverneur legt, en daarin niet anders dan door de wetgevende macht, Koningin in overleg met de beide kamers der Staten-Generaal, verandering kan worden gebracht.

Prof. Van Volenhoven, die in zijn *Samenstelling van regeerorganen in het staatsrecht overzee* in het laatste nummer van *Het Koloniaal Tijdschrift* weer een schat van wetenswaardigheden geeft, kondigt aan in een volgend opstel den verantwoordingsplicht van regeerorganen in het staatsrecht overzee te zullen behandelen. Wij zien er belangstellend naar uit.

Een ander punt, dat wij nog even moeten aanstippen is dit: In de pers kan men af en toe lezen, dat de Koloniale raad des gouverneurs beleid gedekt heeft. Wij meenden eerst, te kunnen volstaan met de feiten zonder commentaar mee te deelen, maar bijkbaar heerscht nog misverstand. De 3 op Curaçao aanwezige leden van den *raad van bestuur* hebben het beleid van den gouverneur „correct" genoemd, en een onderzoek gevraagd naar gedrag en optreden vóór, gedurende en na den overval "van alle civiele en militaire ambtenaren, deel uitmakende van of in verband staande met de politie op Curaçao". De *Koloniale raad* heeft die verklaring *niet* overgenomen, en zijn verzoek om een onderzoek eenigzins anders geformuleerd. Men kan dit nog eens lezen in ons blad van 15 Augustus l.l. Wij meenen te weten, dat de uitspraak van den Kolonialen raad, ook in haar formuleering wel overwogen is geweest.

Van onze Adverteerders

Bothe verbouwd.

Wat is die Veenestraat van aspect veranderd in het laatste twintigtal jaren.

Linke, waar geen dames mochten komen, is verdwenen en hiermede een van de weinige rustige, muziekvrije gelegenheden, waar ambtenaar, verlofganger en Indischman zich kon restaureeren; het eene pand voor en het andere na is opgeslokt door een groote firma in damesweelde-artikelen en nu heeft ook het oude huis uit de vijftiende eeuw, dat bijna honderd jaar aan de firma Bothe behoort, zich „vernieuwd".

De verbouwing bestond niet alleen in het aanbrengen van een zestal etalages, waaronder een z.g. eiland-etalage (zoo een, waar men omheen kan wandelen), maar vooral in het uitdiepen en vergrooten van den kelder.

De kelder onder het voorgedeelte van het pand bestond reeds en is thans zestig centimeter verdiept en doorgetrokken onder heel het huis. Hij heeft nu een oppervlakte van ongeveer 340 M^2. en dient als magazijn voor stoffen.

Daardoor heeft men in den winkel meer ruimte bekomen om zich te bewegen.

De kantoren zijn naar de bovenverdiepingen gebracht, de stoffenafdeeling naar de eerste etage, terwijl door aankoop van een (knap duur) stuk grond achter het pand ook nieuwe nuttige verkoopruimte ontstond.

Ruimte, veel ruimte is noodig om bijv. alle twee duizend huisnaaisters, die de firma Bothe tot haar cliëntèle mag rekenen, behoorlijk te ontvangen en spoedig te bedienen.

Van de verbouwing, welke ruim maanden vorderde, heeft de bezoekster niet veel hinder ondervonden. Immers er is altijd een etalage zichtbaar gebleven, nu eens de een, dan weer de ander.

En thans prijkt het front in een weelde van brons en twee soorten fraai gekleurd marmer.

De architect, de heer J. W. van der Weele, heeft eer van zijn arbeid, welke onder zoo moeilijke omstandigheden moest worden verricht. Hij is kranig bijgestaan door de aanneemster, de firma J. C. S. Hessing, en voor zoover het kunstzinnige deel van het werk betreft door de Haagsche Meubel- en Timmerfabriek en de Rotterdamsche firma F. J. C. Bettenhaussen & Zoon, kunstsmeden en specialiteiten in bronzen puien.

Moge deze goede oude zaak veel genoegen beleven van haar groote vernieuwing!

„Vrije werklieden".

La Union van 1 Augustus l.l. heeft vernomen, dat op Rio Canario een huis was, waaraan een bordje bevestigd was, waarop met groote letters geschreven stond OBREROS LIBEROS. In dat huis vergaderden dikwijls Venezolaansche werklieden, niet zelden met gesloten deuren. Wist de politie daarvan niets? vraagt het blad. Misschien zou zij, als zij daar het oor te luisteren gelegd had, iets van het complot gehoord hebben.

Monseigneur Vuylsteke.

In de „Amigoe" lezen wij dat de Apostolisch vicaris 31 Juli l.l. 60 jaar geworden is. Niet minder dan 33 jaar hiervan heeft de bisschop in de missies van Porto-Rico en Curaçao doorgebracht.

Saba.

Hetzelfde blad ontleent aan een Amerikaansche courant, dat de Duitsche expeditie onder graaf Von Luckner, die tot doel heeft nieuwe loodingen te doen in het zuidelijk deel van de Caraïbische zee, ook Saba zal aandoen.

Koloniale Raad.

De heer De Veer Abrahamsz heeft bedankt als lid van den Kolonialen Raad, daar hij in Holland gaat wonen. Candidaten voor deze plaats zijn gested Mr. Polvliet en Dr. Maal; in de vacature-Maduro, de heeren D. A. Correa en M. Capriles.

Watervoorziening.

La Union van 16 Aug. l.l. deelt mee, dat op Otrabanda ernstig geklaagd wordt over het niet werken van de waterleiding al gedurende 2 of 3 dagen. Het blad verneemt, dat de oorzaak hiervan ligt in het watergebruik voor andere dan huiselijke doeleinden, terwijl de waterproductie beperkt is.

Stokers op de „Isla" ontslagen.

Een veertigtal Hollandsche en Surinaamsche draaiers van de „Isla" zijn in staking gegaan wegens onvoldoende loon. Men is niet tot een acoord gekomen en de stakende werklieden zijn bijgevolg ontslagen.

(De Telegraaf).

„Het vaderland gered".

Aldus schrijft de „Amigoe" boven de mededeeling, dat met de *Bolivar* één fuselier aangekomen is.

De revolutie in Venezuela.

Wat ervan is, is moeilijk te zeggen. Allerlei berichten doen de ronde. Doch zooals 't maar al te vaak gaat, die 't weten zeggen het niet, en die 't zeggen, weten 't niet. Daarom is 't zaak alle loopende geruchten maar onder het strengste voorbehoud aan te nemen.

Eind verleden week liep 't gerucht dat Coro, Cumana en Guanta in de macht der revolutionnairen zijn, als ook de oorlogsboot „Mariscal Sucre".

Een ding is wel zeker, dat 't er nog lang niet pluis is. Van Coro komen berichten, dat de toestand er met den dag erger wordt, voortdurend wordt er gevochten, zoodat vele families op een gelegenheid wachten om weg te trekken. *(A. di C.).*

Kindertoeslag.

Naar wij vernemen, heerscht er groote ontevredenheid onder de ambtenaren met kinderen, over de door den heer J. C. Henriquez voorgestelde en door den K.R. met 5 tegen 4 stemmen aangenomen beperking van den kindertoeslag tot *f* 500.

De kindertoeslag wordt gegeven vooral met het oog op groote gezinnen, die de basis en de kracht vormen van de maatschappij. Hierover zouden we heel wat kunnen schrijven. Laat men dan ook wat royaler zijn en de grens wat hooger stellen, om de zware lasten, waaronder deze groote gezinnen gebukt gaan, zooveel mogelijk te verlichten. We hopen dat Zijne Exc. het Bestuursvoorstel handhave.

(A. d. C.).

C. P. I. M.

De directie der Curaçaosche Petroleum Industrie Mij. heeft het voornemen op grootscheepsche wijze te voorzien in woningen voor de massa's uitheemsche arbeiders, bij de maatschappij werkzaam. Tot nu toe was een groot deel ondergebracht in barakken, die echter allerminst voldeden aan de eischen van hygiëne en moraliteit, terwijl anderen verdeeld waren over het warnet onooglijke krotjes op Rooi Canarie, waar voldoend politietoezicht een onmogelijkheid is.

Het plan is, afzonderlijke dorpen te bouwen voor de diverse nationaliteiten. Zoo zal er een Venezuela-, een Aruba-, een Suriname- en een Engelsch dorp verrijzen, met ruime, goedverlichte straten, ontspanningslokalen enz. Het voordeel ten aanzien van gezondheid, zedelijkheid en politietoezicht ligt voor de hand. Doch de maatschappij heeft hierbij tevens het doel, de arbeiders meer en meer aan zich te binden, waardoor het losse werkcontract allengs in een vast werkcontract zal overgaan.

(De Telegraaf).

Errata!

Het Julianadok voor Suriname.

De opmerkzame lezer heeft ongetwijfeld begrepen, dat in ons blad van 5 Sept. l.l. ook dit opschrift aan de *Nieuwe Courant* ontleend was.

Uit *De Telegraaf* van 12 Sept. l.l. Avdbl.:

Begrooting-1929 van Curaçao.

De Koloniale Raad van Curaçao heeft de begrooting-1929 aangenomen.

Uit den Verren Vreemde.

Andere oorlogsmiddelen dan wapengeweld.

Het was ons een aangename verrassing in een artikel „La Bolchevisation asiatique", voorkomende in „La Vague Rouge" van Augustus-September, een gedachte vermeld te vinden, die wij in onze rubriek in het „Kol. Wkbl.", d.d. 3 November 1927 uitspraken, die toen ook in een paar bladen even aangehaald en overgenomen is, dòch die overigens geen gemeen goed geworden is. Over de bolsjewikische propaganda-methodes sprekende, zegt de Fransche schrijver:

„Etant donné que la méthode d'attaquer un pays par une propagande destructive est nouvelle, il n'est pas encore compris partout qu'envoyer des émissaires dans un pays pour le miner et pour y déclencher la révolution ou la guerre civile, est aussi bien un acte de flagrante hostilité que n'importe quelle attaque militaire."

Dat is in korteren vorm wat wij destijds aldus zeiden:

„Het doel van den oorlog is om de macht van een anderen staat zóó te fnuiken, dat deze staat en het volk zich te voegen hebben naar den wil van den staat, die hen daartoe aantast. Het middel om dit doel te bereiken was tot nu toe in hoofdzaak wapengeweld; daarnaast werd ook van andere middelen gebruik gemaakt, zooals van verraad, omkoopen, ondermijnen van den nationalen geest, uitlokken van volksbewegingen, tot revolutie toe. Ook dit zijn bekende oorlogsmiddelen.

Nu is de Sovjet-regeering ertoe gekomen deze laatste middelen op groote schaal in toepassing te brengen, ten opzichte van vele landen.

Rusland kan den oorlog op deze wijze onbelemmerd voortzetten waar de tegenpartij niet inziet dat er inderdaad oorlog is en dat inderdaad oorlogsmiddelen in praktijk worden gebracht."

De overeenstemming teekent zich nog te meer nu deze overweging in het Fransche artikel te pas is gebracht in verband met den stillen oorlog, dien de bolsjewiken richten en voeren tegen Engeland door hun propaganda-middelen in Britsch-Indië en in China. De opmerking heeft volle actualiteit herkregen, door de onderhandelingen die Rusland en Engeland blijven voeren over het herstel der normale diplomatieke betrekkingen. Hierbij is het veiligstellen tegen het communistisch drijven een factor waaraan door Londen groote beteekenis wordt gehecht, maar uitgesproken is toch niet dat men zich hiertegenover stelt als tegen een „acte de flagrante hostilité", die met een militairen aanval gelijk te stellen is. En hiertoe zal men dienen te komen, wanneer men Moskou wil voorhouden, dat een staat, die eerlijk den vrede wil, moet afzien van toepassing van *alle* oorlogsmiddelen.

1 : 100.

Het is in verband met het vorige hoogst interessant kennis te nemen van een berekening, opgemaakt om een denkbeeld te geven van de uitgaven waarop de Sovjet-bemoeienissen met China Groot-Brittanje zijn komen te staan.

Zij stelt de uitgaven, die Moskou zich hiervoor getroost heeft, op hoogstens 5 millioen P. St. De gevolgen ervan zouden voor Groot-Brittanje echter wel op 500 millioen geschat kunnen worden. Deze zijn verdeeld over troepenzendingen naar China; vernielde Britsche eigendommen in China, ten koste van de eigenaars of van de Britsche verzekeringsmaatschappijen; geldelijke steun aan pro-Engelsche Chineesche generaals; vermindering van de koopkracht van de Chineesche afnemers van Britsche importartikelen.

't Is zeer goed mogelijk, dat de hier aangegeven verhouding van 1 : 100 geenszins onaanvechtbaar is, maar in de grondgedachte ligt in elk geval een treffende waarheid opgesloten. Met betrekkelijk weinig geld kan Rusland een stillen oorlog voeren tegen een ander land, dat hierdoor zeer groote sommen te betalen of verliezen te lijden kan krijgen.

Een Pers voorzitter van den Volkenbondsraad.

De zitting van den Raad van den Volkenbond, die is voorafgegaan aan de bijeenkomst van de Assemblée van alle vertegenwoordigde staten, werd gepresideerd door Mohammed Ali Khan Foroeghi, vertegenwoordiger van Perzië.

Dit is het eenige muselmansche rijk lid van den Volkenbond.

De tegenwoordige Chah, Z.M. Riza Pehlevi, heeft het binnenland door een strenge tucht tot orde en rust gebracht. Voor de goede verhouding tot de buurstaten heeft hij overeenkomsten, die den gewapenden aanval uitsluiten en arbitrage voor onderlinge geschillen aannemen, gesloten met de Unie van Sovjet-republieken, met Turkije en met Afghanistan. Met Irak zijn onderhandelingen gaande.

Er is een kwestie ontstaan met Engeland, over de Bahreïn-eilanden in de Perzische golf, waarover Perzië zich de souvereiniteit toekent, terwijl dit recht van Britsche zijde wordt betwist.

Het geval is, meenen wij, aan den Volkenbond voorgelegd.

Maar de regeering van Teheran wil toch tevens naar buiten den indruk vestigen, dat zij niet alles alleen verwacht van besprekingen en scheidsgerecht; zij heeft voor de politie in de golf zes moderne oorlogsschepen op stapel laten zetten op de werven van de Italia. Deze moeten de eerste worden van een blijvende marine.

Het begint er iets van te krijgen of Perzië voor Midden-Azië wil worden, wat Japan zich voor Oost-Azië gemaakt heeft.

Bij het algemeen streven in de richting van een bestendigen wereldvrede, is het als een verblijdend teeken te beschouwen, dat de vorst van dat land zijn sympathie voor den Volkenbond uitspreekt en in daden omzet. En de Volkenbond heeft, naar 't ons voorkomt, een verstandige beslissing genomen toen hij Perzië een plaats in den Raad gaf. Mohammad Ali Khan Foroeghi heeft zich op uitstekende wijze gekweten van het voorzitterschap, dat hem niet voor moeilijkheden heeft gesteld.

Zijn de Volkenbondsmandaten tijdelijk of permanent?

Sedert de toekenning van Volkenbondsmandaten door het Vredesverdrag van Versailles is de vraag nu en dan geopperd, of deze mandaten op andere staten kunnen overgaan dan de hiervo[illegible] het Vredesversdrag aangewezen mandat[illegible] Duitschland heeft duidelijk doen uitkomen, dat [illegible] gaarne weer zeggingsrecht met bestuursbevoeg[illegible] zou krijgen over voormalige koloniën; bekend is de aandrang van de kolonie Kenia om de mandaatsopdracht over Tanganyika (voorm. Duitsch-O.-Afrika) van Engeland over te nemen; Italië heeft zich *begeerig* getoond naar meer dan hetgeen 't in Afrika gekregen heeft.

Nu 't Engeland in Palestina niet meeloopt, nu eigenlijk niemand over het daar gevoerde beleid en de daar verkregen resultaten tevreden is, duiken weer verhalen op over wenschen, die in de Britsche pers vertolking hebben gevonden, om het lastige mandaat maar liever aan een andere mogendheid over te doen, en daar stellen zich dadelijk ook weer beweringen naast over wenschen van Italië, van den pas herstelden Pauselijken staat, en van de Ver. Staten van N.-Amerika, om alsdan de voogdij over het Heilige land op zich te nemen. Stippen wij even aan, dat Mussolini bezwaarlijk beschouwd zou kunnen worden als geschikt dictator over het velerassen-land, dat met een aanwijzing van den Paus de tegenstelling tusschen mohammedanen, joden, roomsch-katholieken, grieksch-katholieken, protestanten, enz. bijzonder geprikkeld zou worden, dat de Pauselijke staat bovendien, evenals de Ver. St. v. N.-A., geen lid van den Volkenbond is, en voegen wij hieraan toe, dat er geen oogenblik aan gedacht behoeft te worden dat de regeering van Mac Donald zich een attest van onbekwaamheid zal willen laten uitreiken, voor een zaak, die een ander op te knappen zou krijgen, dan is hiermede aangegeven dat de vraag „tijdelijk of permanent mandaat?" er vooralsnog meer een is van theoretische beteekenis dan van dadelijk practisch belang. Als zoodanig is zij echter weer actueel geworden, door een den 14en Sept. in de Volkenbonds-commissie der mandaten gevoerd debat, waarbij 't toch wel mogelijk is dat de sprekers geïnspireerd zijn geweest door de vragen, welke nu en dan aanhangig zijn geweest.

Italië verklaarde met allen nadruk de mandaten als voorloopig verleend. Frankrijk kwam krachtig hiertegen op. Engeland bracht in 't midden, dat de mandaten indertijd onder de geallieerden en geassocieerde mogendheden verdeeld zijn en onder deze geruild zullen kunnen worden. Staatssecretaris von Schubert sloot zich aan bij het Italiaansche standpunt.

Wij beschikken alleen over het korte Wolff-

richt en kennen dus de motiveeringen niet. Maar een paar aanteekeningen mogen wij er toch al wel aan toevoegen.

Bij de kwestie „permanent of tijdelijk?" zal wel het gedacht moeten worden aan een ontzetten uit de voogdij, tegen den wensch en wil van den mandataris. Het gaat dus meer om de vraag in hoever de mandaathouder zich gebonden moet beschouwen. Art. 22 van het Volkenbondscontract zegt o.a. dat het mandaat wordt toevertrouwd aan een natie, *welke bereid is dit te aanvaarden.* Houdt die bereidheid op, dan, zoo althans zouden wij meenen, kan het verzoek volgen om van de opdracht ontheven te worden. Mocht dit inzicht gedeeld worden, dan is de kwestie echter nog niet opgelost. De Volkenbond is namelijk niet de aanwijzer van de mandatarissen geweest. Dit is het werk geweest van de z.g.n. voornaamste geallieerden, die te Versailles de lakens hebben uitgegeven, en de aanwijzing had haar beslag gekregen vóórdat de Volkenbond zelf in werking trad. De aangewezenen oefenen de voogdij wel uit „als mandatarissen en in naam van den Volkenbond", doch hiermede is niet uitgemaakt, dat aan den Volkenbond het recht is toegekend om, wanneer zich het geval voordoet, tot de aanwijzing van een nieuwen mandataris over te gaan. Hoe daarin dan wel moet worden voorzien? Het is een van de vele puzzle's, die het verdrag van Versailles en den Volkenbond bij voorkomende gelegenheid ter oplossing gelaten heeft. De mandaten-commissie staat nu ook voor deze puzzle.

Ingezonden.

De mails per Nederland.

In het „Koloniaal Weekblad" van 15 Aug. las ik in een artikel over de Johan van Oldenbarnevelt, dat dit schip de mail van Genua naar Batavia in 18 à 19 dagen zal kunnen overbrengen. Het wordt waarlijk tijd, dat wij een snellere verbinding per Nederland krijgen, immers de mail met de schepen dezer maatschappij doet er bijna altijd, in beide richtingen, langer over dan die per Rott. Lloyd.

Ik vraag mij af of een mailboot niet verplicht kan worden de mail zoo snel mogelijk te vervoeren. In de tabellen der Nederland is toch aangegeven, dat de mail des Vrijdags of Zaterdags ten 6 uur v.m. in Genua aankomt derhalve niet eerder van Batavia gerekend in 23 of 24 etmalen. Alleen de Christiaan Huygens doet er 2 etmalen korter over.

In de 3 zomermaanden, als de langere zuidelijke route gevolgd wordt komt de mail altijd Zaterdags (behalve de Huygens dan) in Genua en Zondagochtend in Holland; zij wordt dan pas Maandagochtend bezorgd! Indien de Nederland zorgde Vrijdagavond in Genua aan te komen zouden wij de mail 24 uren vroeger in huis hebben en dus de overkomst in 23 etmalen geschieden, wat toch nog rijkelijk lang is voor den tegenwoordigen tijd van snelheid.

EEN BELANGHEBBENDE.

Naar aanleiding van het vorenstaande, wordt, uit de beste bron aan de Redactie gemeld:

De opmerking van „een belanghebbende", dat de mails met de S.M.N. er bijna altijd langer over doen dan met den Rotterdamschen Lloyd moet op een misverstand berusten. Uitgezonderd bij verzending per „Chr. Huygens" of „Sibajak" loopt de mail van Batavia naar Genua-Marseille practisch steeds over in 23 dagen en de mail van Genua-Marseille naar Batavia in 22 dagen.

De snelheid der schepen, welke de S.M.N. momenteel in de vaart heeft, met uitzondering van de „Christiaan Huygens", staat niet toe dezen duur van den overtocht belangrijk te verkorten. De S.M.N. stelt zich tot principe dat het den passagiers aangenaam zal zijn zoo vroeg mogelijk, doch op een geschikt tijdstip te Genua te arriveeren en heeft dit tijdstip gesteld op zeven uur voormiddags. Eenige uren na aankomst van het schip te Genua vertrekt een speciale trein naar Holland, welke passagiers en mail in 24 uur overvoert. Zou het al eens mogelijk zijn in verband met gunstige weersomstandigheden een schip den vorigen avond te Genua te doen arriveeren, dan zou niemand daarmede gebaat zijn, daar in dat geval toch de extra trein in den ochtend de snelste verbinding met Holland geeft, terwijl in verband met de regelingen der Spoorwegen het niet mogelijk is het vertrek van den extra trein te verschuiven naar den vorigen avond.

Zooals reeds blijkt uit de speciale dienstregeling van de „Christiaan Huygens" stelt de S. M. N. zich ten doel den duur van den overtocht te bekorten al naar gelang het in dienst komen van snellere schepen haar daartoe in staat stelt.

Mededeelingen.

Van de Redactie.

De Persdienst van het Staatsbedrijf der P. T. en T. brengen het volgende onder Uwe aandacht:

MAILVERZENDING PER S.S. GROTIUS.

Met het s.s. Grotius van de Stoomvaart Maatschappij „Nederland", dat op 21 September een extra-reis naar Ned.-Indië zal ondernemen, zal een volledige zeepost (ook pakketpost) worden verzonden. Voorts zullen op 27 September over land nog brievenmalen worden verzonden welke te Genua aan boord van genoemd schip worden gebracht.

Nieuwe verlaging van de binnenlandsche posttarieven voor brieven tot 20 gram en voor monsters.

Overwogen wordt om, zoo mogelijk met ingang van 1 November a.s., over te gaan tot verlaging van het port voor brieven tot 20 gram in het binnenlandsch verkeer van 7½ tot 6 cent, alsmede van het minimumport voor monsters in het binnenlandsch verkeer van 5 tot 3 cent.

Het is de bedoeling deze verlagingen tevens toe te passen in het verkeer met Ned.-Indië, Suriname en Curaçao, mits tijdig met de postbesturen van deze gewesten overeenstemming wordt verkregen. Voorts wordt met de Ned.-Indische postadministratie overleg gepleegd om op een nog nader te bepalen datum tot eenige verlaging te geraken van het port der pakketten welke met de zeepost naar Ned.-Indië worden verzonden.

De Federatie van Christelijke Vereenigingen van en voor Vrouwen en Meisjes heeft benoemd als secretaresse voor het vereenigingswerk onder meisjes en vrouwen in Indië Mej. C. H. C. Gunning. In deze benoeming heeft de Federatie de werkwijze gevolgd, die gebruikelijk is in de World's Y.W.C.A., waarbij aan een land een secretaresse geschonken wordt, met de vooropgezette bedoeling, dat deze het vereenigingswerk daar, zoo spoedig mogelijk geheel onafhankelijk maakt van het zendende land. De World's Y.W.C.A. treedt daarbij als het ware op, als raad van beroep.

Mej. Gunning is in Indië geen onbekende. Eerst heeft zij eenige jaren in dienst van het genootschap van In- en Uitwendieg Zending als wijkzuster gearbeid te weltevreden. Daarna was zij werkzaam te Soekaboemi als directrice van de Opvoedingsgestichten voor Jongens en Meisjes.

Mej. Gunning hoopt, na een welbesteed verlof, begin October naar Indië te vertrekken.

Mej. Gunning hoopt, na een welbesteed verlof, begin October naar Indië te vertrekken.

Den 28en September a.s. zal een samenkomst belegd worden, waarop van Mej. Gunning afscheid zal worden genomen. Deze samenkomst zal het karakter dragen van een wijdingsure, en zal gehouden worden in de Kapel van het Luthersche Diaconessenhuis, Koninginneweg, Amsterdam, des namiddags van 3—4.30 uur.

Alle belangstellenden zijn hartelijk welkom.

Te Montreux (Zwitserland) heeft het Bestuur van de aldaar gevestigde Hollandsche Club het patronaat op zich genomen eener Holl. lagere School met daaraan verbonden Fransch Internaat. Prospecti ter leestafel der Vereeniging.

Deze Club welker levensvatbaarheid en nut voor de te Montreux gevestigde en tijdelijk verblijvende Nederlanders, na een ruim 4-jarig bestaan, ruimschoots bewezen is, gaat zich thans uitbreiden en ruimer lokalen betrekken met meer en betere accommodaties. Besloten is te dien einde een Obligatieleening uit te schrijven. Ex. inschrijvingsbillet mede ter leestafel der Vereeniging aanwezig.

Deze week geen bijdragen van de rubrieken: Uit de Europ. en Maleische Pers.

Van het Informatie-Bureau.

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

J. G. van der Steege, Onderwijzer bij het O.E.L.O., Nederhorst den Berg.
A. J. Zwerus, Onderwijzer bij het O.E.L.O., Deventerstraat 296, Apeldoorn.
T. Wildeman, Gr. Rozenstraat 72, Groningen;
R. Overvliet, Begoniastraat 236, 's-Gravenhage; beiden onderwijzer bij het O.L.O.
Mr. Dr. H. R. Hoetink, Hoogleeraar Rechtshoogeschool Batavia, Bosboom Toussaintstraat 11bis, Utrecht.
Th. J. M. van Daalen, Onderwijzer bij het O.E.L.O.; Mariastraat 18, Venlo.
R. Smit, Onderwijzer bij het O.E.L.O.; Kleinemeer 5, Sappemeer.
Dr. C. Hooijkaas, Ambtenaar voor de beoefening van de Indische talen of voor een andere met zijn opleiding verband houdende betrekking; p. a. Dr. Oort, Oegstgeest.
J. Emnuels, Onderwijzer bij het O.L.O.; 2e Helmerstraat 84 huis, Amsterdam.
A. J. H. Schreurs, Onderw. b. h. O.L.O.; Grathem (L.).
S. Katsma, Onderwijzer bij het O.L.O.; Kommerzijl (Grijpskerk).
M. W. M. Philippens, onderwijzer bij het O.L.O, Grendelplein 4, Valkenburg (L.)
W. J. Dijksma, Onderwijzer bij het O.E.L.O., Klazienaveen (Dr.)

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

F. Valk, Ambt. 4e kl. P.T.T., p.a. Wed. A. Valk, Koudum (Fr.).
P. J. M. Zuidema, Ambt. Statistiek 1e kl., Dalweg 23, Hilversum.
Mr. O. Iken, Landrechter Jogjakarta, Dalweg 23, Hilversum.
J. J. Bartman, Onderc. v. Politie, Verh. Metmanstraat 76, Rijswijk (Z.-H.).
Dr. E. Bessem, Rector van de Westersch klassieke afd. der A. M. S. te Bandoeng, Moreelsepark 9, Utrecht.
A. E. Coester, 1e Commies Dep. v. Fin., Halleystraat 7, 's-Gravenhage.
A. E. J. Blok, Ass.-res. te Temanggoeng, v. Weede v. Dijkveldstraat 3, 's-Gravenhage.
F. C. A. Schulte, Adj.-brigadehoofd bij de Triangulatiebrigade v. d. Top. dienst, Zijpendaalscheweg 1b, Arnhem.
H. J. Keizer, Onderw. 3e kl. O.E.L.O., W. v. Outhoornstraat 93, Den Haag.
L. Sepp, Havenmeester 2e kl., Tilff-Liège (België), 9 Quai de l'Ourthe.
K. W. R. Döring, Hoofdpol.-opz. Veldpolitie, Zwolscheweg 10, Apeldoorn.
Prof. C. Bakker, Buitengew. hoogleeraar bij de Gen. Hoogeschool te Weltevreden, 's-Gravenlandscheweg 79, Hilversum.
O. F. Kerger, Politie-opz. bij de Alg. Politie, Binnenkant 31, Amsterdam.
E. F. van der Schraaf, Hoofdopz. bij de W. en 's Lands B.O.W., Franklinstraat 124, 's-Gravenhage.
W. F. van der Schraaf, Hoofdopz. bij de W. en 's Lands B.O.W., Franklinstraat 124, 's-Gravenhage.
Mr. F. Filet, Sub.-officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Makassar, Laan van Meerdervoort 335, 's-Gravenhage.
A. Teeuw, Onderafd.hoofd dienst S.S. en Tr., Conradkade 7, Den Haag.
P. W. Saaleman, Pol.-opziener bij de Alg. Politie, Kerksteeg 18, Utrecht.
L. Verèl, Hoofdpol.opz. bij de Alg. Politie, Betje Wolfstraat 38, Rotterdam.
Mevr. E. C. J. Verèl, geb. Coenen, Onderwijzeres 1e kl. bij het O.W.L.O., Betje Wolfstraat 38, Rotterdam.
B. I. Wolff, Kapt. der Art., J. v. Lennepkade 61huis, Amsterdam.
G. Kloosterman, Kapt. Inf., Laan van Meerdervoort 853, Den Haag.
A. M. Groenewegen, 1e Luit. Inf. (vliegdienst), Rembrandtlaan 28, Huis ter Heide.
H. J. Lensink, Onder-Luit. Inf., Ermelo-Veldwijk.
W. J. H. Houbolt, 1e Luit. der Inf., Toulonschelaan 31, Dordrecht.
Dr. J. M. G. Numans, Mil. paardenarts 1e kl., Suezkade 114, Den Haag.
A. J. van der Wal, Kap. Inf., Leeuwerikstr. 13, Leiden.
T. Leeman, Techn. Ambt. 1e kl. b. d. P.T.T.; Achter het verguld harnas 5, 's-Hertogenbosch.
J. W. Looijaard, Ondercommissaris van Politie; Hugo de Grootstraat 81, 's-Gravenhage.
J. Oostergo, Wnd. Controleur 1e kl. b. d. P.T.T.; Maliebaan 67, Utrecht.
H. Ch. Gooszen, Resident van Tapanoeli; p. a. Dr. A. H. Oort, Oegstgeest.
H. R. Jansen, Ambt. 3e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Boreelstraat 22, 's-Gravenhage.
Mej. H. R. Winkler Prino, Onderwijzeres 3e kl. bij het O. W. L. O., Louise de Colignystraat 149, Den Haag.
H. Preuijt, Werktuigkundige bij de S.S. en Tr., Van Weede van Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.
A. N. J. Pietersz, Alg. ontvanger 3e kl. bij 's Landskas, Galileïstraat 71, 's-Gravenhage.
Prof. Ir. C. J. G. Vreedenburgh, Hoogleeraar aan de Techn. Hoogeschool te Bandoeng, Van Weede van Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.
Mr. C. B. Reinhold, Referendaris 1e kl. bij de Secretarie van den Prov. Raad van West-Java, p.a. Ned.-Ind. Handelsbank, Amsterdam.
J. Vermeer, Hoofdpol.opz. bij de Alg. Politie, J. P. Coenstraat 22bis, Utrecht.
A. E. A. E. Windhouwer, Werktuigk. electrotechn. opz. b. d. dienst v. d. Mijnbouw, Marconistraat 46, 's-Gravenhage.

G. L. J. de Senerpont Domis, Ambtenaar 2e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Van Beuningenstraat 56, 's-Gravenhage.
H. G. Bekink, Ass.-resident bij den Alg. Bestuursdienst, Bezuidenhout 197, 's-Gravenhage.
D. L. Rümemper, Hoofdcommies bij de S.S. en Tr., Marconistraat 80, 's-Gravenhage.
G. D. P. A. Renardel de Lavalette, Resident van Pekalongan, Heerenstraat 133, Rhenen.
W. J. H. Schophuys, Houtvester bij het Boschwezen, Costerstraat 19, Alkmaar.
W. H. de Kramer, Onderwijzer 1e kl. bij het O.W.L.O., Aleidastraat 88b, Schiedam.
W. Coenders, Onderwijzer 1e kl. bij het O.W.L.O., Obrechtstraat 181, 's-Gravenhage.
H. de Waard, Dir. 1e kl. bij de Landsopvoedingsgestichten te Tangerang, Nieuwe Parklaan 139, 's-Gravenhage.
G. Edwards, Tijd. wd. commies bij de Volkslectuur, Gr. Hertoginnelaan 226, 's-Gravenhage.
Mej. A. Gordon, Onderwijzeres 1e kl. bij het O.W.L.O., p.a. Ned. Handel Mij., 's-Gravenhage.
Mevr. C. R. E. C. van Hasselt, Directrice der Kweekschool voor Inl. Onderwijzeressen te Salatiga, Joh. v. Oldenbarneveltlaan 54, 's-Gravenhage.
Mej. A. Kenswil, Onderwijzeres 2e kl. bij het O.W.L.O., Prins Hendrikstraat 37, Utrecht.
A. Teeuw, Onderafd. hoofd bij de S.S. en Tramwegen, Conradkade 7, 's-Gravenhage.
H. Rosier, Dir. der Normaalschool voor Inl. Hulponderwijzers te Padang Pandjang, Pension „Het Mouwtje", Bussum.
H. J. Visser, Leeraar bij de Kon. Willem III school Batavia, Van Loostraat 126, 's-Gravenhage.
Ir. C. Hillen, Hoofdingenieur afd. hoofd bij de P.T.T., Ant. Duijckstraat 85' 's-Gravenhage.
Mej. J. Schaay, Onderwijzeres 2e kl. bij het O.W.L.O., Laan van Sevenster 5, Voorburg.
J. W. L. Parent, Vendumeester 1e kl. Vendukantoor te Batavia, Rhododendronstraat 132, 's-Gravenhage.
P. R. P. Johannis, 1e commies bij de S.S. en Tramwegen, Beeklaan 340, 's-Gravenhage.
A. J. Orie, 1e commies bij de S.S. en Tramwegen, Verhulststraat 78, 's-Gravenhage.
G. Poppeck, Hoofdagent van Politie 1e kl., p.a. Nederl. Handel Mij., 's-Gravenhage.
H. E. N. R. Y. van Hengst, Werktuigkundige bij 's Lands Baggerbedrijf te Soerabaja, De Perponcherstraat 110, 's-Gravenhage.
L. A. van der Geugten, Hoofdopz. bij de W. en 's Lan[ds] B.O.W., Acaciastraat 56, 's-Gravenhage.
P. N. Lagro, Wd. dir. der Mulo-afd. der A.M.S. te Sa[la]tiga, p.a. Nederl. Handel Mij., 's-Gravenhage.
F. H. W. Neuendorff, ambt. 4e kl. bij den dienst der In- en Uitvoerr. & Accijnzen, Copernicusstraat 74, 's-Gravenhage.
G. L. A. Anthonio, Technisch 1e commies bij de S.S. [en] Tr., Obrechtstraat 411, 's-Gravenhage.
K. F. van de Putte, telefoonambtenaar 2e kl. bij d[en] P.T.T.-dienst, Obrechtstraat 411, 's-Gravenhage.
J. de Groot, Wd. directeur der Mulo-afd. der A.M.S. [te] Modjokerto, Van Weede van Dijkveldstraat 37, 's-Gravenhage.
D. S. Kamil, Inspecteur van den Inl. Burgerlijken Stan[d], Bowlespark 3, Wageningen.
J. de Zomer, Onderwijzer 1e kl. bij het O.W.L.O., Ou[de] Enghweg 3, Hilversum.

MET PENSIOEN:

E. Hoogewind, Luit.-Kol. Genie, v. Oldenbarneveltla[an] 36, Amersfoort.
J. W. L. Scherp, Luit.-Kol. Mil. Adm., Geertruidenbe[rg]
J. Zijlstra, Luit.-Kol. der Inf., Epe (G.), A. 393.
J. H. Swartjes, Luit.-Kol. Mil. Adm., Avenue Leon M[ic]hillon 17, Brussel.
A. J. A. v. Overeem, Kol. der Inf., Ant. Heinsiusstra[at] 12, 's-Gravenhage.
J. C. v. d. Braak, Hoofd Drukkerijkantoor Volkslectu[ur] Molenstraat 83, Boxtel.
Ir. H. Huisman, tijd. wd. Hoofddir. afd.chef S.S. [en] Tr., Meezenlaan 56, 's-Gravenhage.
Mej. Mr. G. W. v. Andel, wd. Referend. Arbeidsinspect[ie], Stephensonstraat 10, 's-Gravenhage.
H. E. van Dijk, Bewaarder van het Kadaster, Spoo[r]straat 6, Oss (N.-Br.).
K. Both, Opziener Boekit Asammijnen, 2e Carnisse[]straat 23b, Rotterdam.
P J. van Baal, Commies Dep. van O. en E., Looyer[s]gracht 25, Amsterdam.
L. A. Boers, Hoofd verkoopkantoor 's Lands Mijnbouw producten te Weltevreden, 2e Sweelinckstraat 7[] 's-Gravenhage.
Dr. B. Vrijburg, Gouvernements-Veearts, Prins Mauri[ts]plein 9, 's-Gravenhage.
A. Smits, Leeraar Prinses Julianaschool, Pension „D[e] Jong", Jan van Nassaustraat 84, 's-Gravenhage.
A. A. Briedé. Wd. ondercommissaris van Politie, B[i]derdijklaan 89, Rijswijk (Z.-H.).

Mutatiestaat van 11 tot 18 September.

Nieuwe Leden — **Geïntroduceerd door:**

H. Habbema, Oud Luit.-Kolonel N.-I. L., Nijmegen, St. Annastraat 31. *f* 5.	Eigen aanmelding.
H. Rose, O.-I. Ambtenaar m. v., Utrecht, Prinsenstraat 68. *f* 5.	Eigen aanmelding.
H. R. Kedde, O.-I. Ambtenaar m. v., Den Haag, Copernicusstraat 53. *f* 5.	Eigen aanmelding.
K. van Santen, O.-I. Ambtenaar m.v., Den Haag, Regentesselaan 3. *f* 5.	Eigen aanmelding.
C. Boertje, O.-I. Ambtenaar m. v., Dordrecht, Rijksstraatweg E 273, *f* 5.	Eigen aanmelding.
Mevr. J. de Witte-Rogier, Huize „de Rietvinck", Bergen op Zoom. *f* 5	Mr. Dr. P. A. F. Blom te Bergen op Zoom.
P. Timmermans, Rue Argand te Versoix (Suisse) *f* 5...	den heer W. Kloos te Den Haag.
J. C van Aalderen, Directeur Div. Vennootschappen, Batavia, Postbus No. 10. *f* 12	Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West" in O.-Indië.
W. van Hoboken, Gezaghebber Gouv. Marine, Weltevreden, p.a. Hoofdkantoor Scheepvaart. *f* 5	Hoofdbestuur „Oost en West" te Den Haag.

Afschrijvingen

Dr. Th. Valeton, Oud Afd. Chef Dep. v. L., N. en H., Den Haag, Galvanistr. 22 (*overleden*).
J. G. van den Bossche, Oud Kapitein Inf. N.-I. L., Bandoeng, Nieuw-Merdika 8 (*overleden*).
J. J. Albrecht, Hoofdopzichter S.S., Den Haag, Iepl. 126
W. H. Steenbeek, Administr. s.f. „Tjolomadoe", Solo

Adresveranderingen

H. L. Lempke, Beheerder ondng. „Goenoeng-Monaco", van: Tebing Tinggi (S.O.K.), naar: Amsterdam, Zeilstraat 25, p.a. P. B. Weehuizen. *f* 5.
J. H Meijes, Referendaris Alg. Rekenkamer, van: Weltevreden, Defensie v. d. Boschlaan 63, naar: Amsterdam, Berkelstraat 7 I. *f* 5.
E. J. Langelaan, Amersfoort, van: Utrechtsche Weg 80, naar: Dr. J. P. Heijelaan 2.
R. W. Kofman, Controleur 1ste kl. B.B., van: Barchem, naar: Den Haag, Reinkenstr. 39. *f* 5.
G. J. Oudemans, Oud Resident, van: Eindhoven, naar: Hotel Thermia-Palace te Pistyan (Ceche-Slowakije).
F. H. Vornholt, van Rijswijk (Z.-H.), Princesselaan 3, naar: Den Haag, Offenberglaan 2 (Park Marlot).
Mej. J. B. W. d'Ancona, Den Haag, van: Ant. Duyckstraat 153, naar: Beeklaan 530a.
Mej. M. J. G. Carrière, Den Haag, van: Zuiderparklaan 117, naar: Begoniastraat 297.
J. P. H. Freijss, Oud Hoofdambtenaar B.B., Den Haag, van: Imhoffplein 1, naar: Sperwerlaan 7.
H. P. Coors, Resident m.v., van: Indramajoe, naar: Den Haag, van Weede van Dijkveldstraat 37. *f* 5.
W. F. van Vliet, Oud Luit.-Kol. der Genie N.-I. L., van: Magelang, naar: Den Haag, van Weede van Dijkveldstraat 41, p.a. Ver. van Ind. Verlofgangers. *f* 5.
P. van Werdt, Inspecteur van Arbeid 1ste kl., van: Den Haag, Jac. Mosselstr. 10, naar: Weltevreden, p.a. Dep. van Justitie.
Mr. G. A. van Schouwen, Voorzitter Landraad, van: Den Haag, van Boetzelaerlaan 205, naar: Modjokerto.
W. Louwe, thans: Hoofd 1ste Openb. H.-I. S. te Semarang, Halmaheiraweg 6.
H. G. F. Jonker, thans: Ambtenaar Alg. Bestuursdienst te Djombang.
G. A. Nelissen, Controleur 1ste kl. P.T.T., thans te Semarang c.o. Postkantoor.
J. J. van Helsdingen, thans: Gouverneur van Soerakarta.
O. W. Veldhuijzen, thans: Maj.-Int. te Soerabaja.
Mr. J. Gerritsen, Controleur B.B., van: Paré-Paré, naar: Palopo.
Mr. F. C. L. Meijer, thans Lid v. d. Raad van Justitie te Soerabaja.
Mr. J. Elshout, Raadsheer Hooggerechtshof, Weltevreden, van: Boulevard-Menteng 44, naar: Tanah-Abangheuvel 93.
H. Heins, Onderwijzer 1ste kl., thans te Soerabaja, Cannalaan 37.
Mr. J. Klomp, thans: Lid v. d. Raad v. Justitie te Medan.
H. van Ree, Maj.Int., thans te Bandoeng, Nieuw Merdika 49.